БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 18

5 МАРТ ЖУМА 1954 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

ПАРТИЯ ЛЕНИН ҚУРСАТИБ БЕРГАН ЙЎЛДАН БОРИБ, И. В. СТАЛИН БОШЧИЛИГИДАГИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТНИНГ РАҲБАРЛИГИ ОСТИДА ВАТАНИМИЗ ХАЛҚЛАРИНИ СОЦИАЛИЗМ ҒАЛАБАСИГА ОЛИБ КЕЛДИ. ПАРТИЯ ЛЕНИН ВАСИЯТЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИБ, СОВЕТ ДАВЛАТИНИ, ИШЧИЛАР БЛАН ДЕҲҚОНЛАРНИНГ БУЗИЛМАС ИТТИФОҚИНИ, СССР ХАЛҚЛАРИНИНГ УЛУҒ ДЎСТЛИГИНИ ДОИМ МУСТАҲКАМЛАМОҚДА, МАМЛАКАТНИНГ ЭКОНОМИКАСИНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРИШ, СОВЕТ КИШИЛАРИНИНГ МОДДИЙ ВА МАДАНИЙ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИ КЎТАРИШ ТЎҒРИСИДА ТИНМАЙ ҒАМХЎРЛИК ҚИЛМОҚДА.

(Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг барча сайловчиларга қарата чиқарган Мурожаатидан).

Ленин — Сталин байроғи остида коммунизмнинг тўла ғалабаси сари, олға!

Бугун бутун дун'ё меҳнаткашларининг доно йўлбошчиси ва устози Владимир Ильич Ленининнг содиқ шогирди ва сафдоши, Ленин ишларининг гениал давомчиси Иосиф Виссарионович Сталин вафот этган кунга бир йил тўлди.

И. В. Сталиннинг номи совет кишилари учун, ер юзининг барча қит'аларидаги кенг халқ оммаси учун бениҳоя қадрли ва азиздир. Унинг бутун ҳаёти ва фаолияти ленинизмга садоқатнинг илҳомбахш намунаси, ишчилар синфига ва бутун меҳнаткаш халққа, меҳнаткашларни зулмдан ва эксплуатациядан озод қилиш ишига фидокорона хизмат қилиш намунасидир.

И. В. Сталин ўзининг бутун қудратли куч-қувватини, ўзининг бутун улуғ доҳиёна заковатини халққа бағишлаб келди. Унинг қаҳрамонона кураш ва фидокорона ишлар блан тўлган шонли ҳаёти ишчилар синфининг иши учун, барча меҳнаткашларнинг бахт-саодати учун курашга, коммунизм тантанаси учун кураш ишига бағишланган эди. У ўспиринлик чоғидаёқ ёрқин ақл-идроки блан халқ оммаси бахтли турмушга эришиш йўлини фақат коммунизм учун кураш йўлларидан топиши мумкинлигини билди ва чуқур онглаб олди, В. И. Лениннинг революцион генийсига бениҳоя ишонди ва Ленин йўлидан борди.

И. В. Сталин ўзини ҳамма вақт гениал Лениннинг шогирди деб ҳисоблар эди. У, Ленинни партиянинг гениал тузучиси ва йўлбошчиси, курашда қўрқиш нималигини билмайдиган олий типдаги раҳбар, тоғ бургути деб билар эди. Сталин немис ёзучиси Эмиль Людвиг блан 1931 йилда қилган суҳбатида бундай деган эди: **«Мен бўлсам Лениннинг шогирдиман холос ва менинг мақсадим Ленинга муносиб шогирд бўлишдир».**

И. В. Сталин В. И. Лениннинг та'лимотига амал қилиб, партиянинг ленинча идеологик, ташкилий, тактик ва назарий асосларини опортунистларнинг ҳамласидан ҳимоя қилди, партиялилар оммасини ленинизмнинг жанговар байроғи остида жипслаштирди, Ленин томонидан вужудга келтирилган ва чиниқтирилган шонли Коммунистик партиямизни мустаҳкамлаш йўлида тинмай ишлади. И. В. Сталин мамлакатимизда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабасини та'минлашда, пролетариат диктатурасини ўрнатишда, ишчи ва деҳқонларнинг дун'ёда биринчи социалистик давлатини қуриш ва мустаҳкамлашда В. И. Лениннинг энг яқин ёрдамчиси бўлди. Гражданлар уруши ва четэл интервенциясининг оғир йилларида партиямиз Марказий Комитети, Владимир Ильич Ленин И. В. Сталинни фронтнинг энг хавфли ва оғир участкаларига юборди. И. В. Сталин ўзининг темирдек мустаҳкам иродаси ва оммани ташкил этиш маҳорати блан, ўзининг саркардалик сан'ати блан гражданлар уруши фронтларида оқгвардиячиларни ва интервентларни тор-мор келтиришдан иборат ленинча планни ҳамма вақт муваффақиятли равишда амалга оширди.

Коммунистик партия Ватанимиздаги барча халқларни бир қардош оилага — улуғ Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига маҳкам бирлаштирди. Совет Социалистик Республикалар Иттифоқининг вужудга келтирилганлиги мамлакатимиз халқларининг қардошларча дўстлиги ва бирлиги учун курашда эришилган буюк ғалаба бўлди. СССР халқлари дўстлиги кўпмиллатли қудратли социалистик давлатимизнинг энг муҳим асосларидан биридир. Лениннинг содиқ шогирди ва унинг буюк ишларининг муносиб давомчиси И. В. Сталин Совет Иттифоқи халқларининг бузилмас дўстлигини мустаҳкамлаш йўлида жуда кўп куч сарф қилди. «СССР халқлари ўртасидаги дўстлик,—деган эди И. В. Сталин,—катта ва жиддий ғалабадир. Чунки, бу дўстлик яшар экан, мамлакатимизнинг халқлари озод ва енгилмас бўлиб қоладилар. Бу дўстлик давом этар ва яшар экан, бизга ҳечким, ички душманлар ҳам, ташқи душманлар ҳам хавфли эмас». Мамлакатимиз халқлари, шу жумладан ўзбек халқи қардошларча аҳил бўлиб, асрлардан бери давом этиб келган иқтисодий ва маданий қолоқликка барҳам бердилар, халқ хўжалигини мисли кўрилмаган даражада юксалтирдилар ва шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятни гуллатиб-яшнатдилар.

В. И. Ленин вафотидан кейин ўтган ўттиз йил ичида бизнинг партиямиз И. В. Сталиннинг раҳбарлиги остида совет халқини Ленин йўлидан, мамлакатимизни социалистик негизда қайта қуришдан иборат гениал ленинча планни амалга ошириш йўлидан олға бошлаб борди. Ленин тарбиялаб етиштирган Коммунистик партия В. И. Ленин ишларининг улуғ давомчиси И. В. Сталин бошчилик қилган ўз Марказий Комитети раҳбарлиги остида, Ленин вафотидан кейин ленинизмни социализм душманларининг ҳамма ҳужумларидан ҳимоя қилиб сақлаб қолди ва мамлакатимизда жаҳонда биринчи бўлиб социалистик жамият қуришни та'минлади, халқимизни социализмнинг оламшумул тарихий ғалабасига олиб келди.

И. В. Сталин гениал назариётчи Улуғ Ленин та'лимотига таяниб, СССРда социализм қурилишининг жуда бой тажрибасини ва халқаро миқ'ёсдаги ҳозирги озодлик ҳаракатининг тажрибасини умумлаштириб, марксча-ленинча та'лимотни янги тарихий шароитга мувофиқ равишда ижодий тарзда ривожлантирди ва бирқанча масалаларда революцион назарияни янги қоидалар блан бойитди, унинг бой хазинасига қимматбаҳо дурдоналар қўшди.

Совет халқининг ўз Ватанининг озодлиги ва мустақиллигини сақлаб қолиш учун, гитлерчилар Германияси ва империалистлар Японияси қарши олиб борган қаҳрамонона кураши ижтимоий ва давлат тузумимизнинг кучини ва ҳаётийлигини кўрсатиб берган ғоят катта жиддий синов бўлди. Коммунистик партия Улуғ Ватан урушида совет халқи ва унинг Қуролли Кучларининг илҳомчиси ва жанговар раҳбари сифатида майдонга чиқди. И. В. Сталин партия Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг қарори блан Совет давлатининг Қуролли Кучларига бошчилик қилди. Иккинчи жаҳон урушида социализмнинг фашизм устидан ғалаба қозонганлиги натижасида социализм ва демократиянинг кучлари ўсди ва мустаҳкамланди, Совет Иттифоқининг обрўйи ва унинг бутун халқаро тараққиётга бўлган та'сири кўп даража ошди.

Коммунистик партия ўзининг бутун фаолиятида Маркс—Энгельс—Ленин—Сталиннинг улуғ та'лимотига асосланиб иш кўрмоқда, халқ бахт-саодати тўғрисида, унинг моддий ва маданий эҳтиёжларини максимал даражада қондириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ярим аср мобайнида ишчи ва деҳқонларнинг иши учун, социализм иши учун фидокорона кураш, жамиятни революцион йўсинда қайта қуриш соҳасида ҳормай-толмай қилаётган ишлари блан бутун совет халқининг чексиз муҳаббати ва ишончига сазовор бўлди. Мамлакатимиз меҳнаткашлари партиямиз сиёсатининг тўғрилигини, бу сиёсатнинг ўз манфаатларини кўзда тутадиган, социалистик Ватанимизнинг қудратини янада кучайтиришга қаратилган сиёсат эканлигини кўпйиллик тарихий тажрибада кўриб ишондилар.

Бизнинг шонли Коммунистик партиямиз халқ блан чамбарчас боғланганлиги туфайли кучлидир. Унинг бутун фаолияти халққа, меҳнаткашларнинг революцион ғайратига чуқур ишонч блан тўлгандир. Коммунистик партия шунга асосланадики, ҳаётнинг барча ноз-не'матини вужудга келтиручи ишчилар ва деҳқонлар тарихни чинакам яратучилардир, «халққа ишонган, жўш уриб турган халқ ижодиёти булоғидан баҳраманд бўлганларгина ғалаба қилаоладилар ва ҳокимиятни ўз қўлида тутиб қолаоладилар» (Ленин). Эндиликда партиямиз халқ блан чамбарчас бирикиб, зўр ишонч блан коммунизмнинг тўла ғалабаси сари бормоқда, партия раҳбарлигининг Ленин томонидан ишлаб чиқилган принциплари ва партия ҳаёти қоидаларига изчиллик блан амал қилмоқда. Марксча-ленинча назариянинг илмий асосига ва раҳбар кадрларнинг кенг ташаббусига таянучи Марказий Комитетнинг коллектив тажрибаси, коллектив донишмандлиги партияга ва мамлакатга тўғри раҳбарлик қилишни та'минлайди, партия сафларининг мустаҳкам бирлиги ва жипслигини, мамлакатимизда коммунизмнинг муваффақиятли қурилишини та'мин этади.

Коммунистик партия совет халқини КПСС XIX с'ездининг, КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарорларини, шунингдек партия ва ҳукуматнинг мамлакатимизда коммунистик фаровонликни вужудга келтиришга қаратилган бошқа қарорларини муваффақиятли амалга ошириш учун курашга сафарбар этмоқда. Совет кишилари бу қарорларни зўр ғайрат, юксак ижодий кўтарилиш ва сабот блан амалга оширмоқдалар. Неча минглаб совет ватанпарварлари партиянинг чақириғи блан қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш учун Сибирь, Урал, Қозоғистон ва Волгабўйи районларига жўнаб кетмоқдалар.

Партия совет кишиларининг доимо ўсиб бораётган эҳтиёжларини максимал даражада қондириш тўғрисида бундан буён ҳам тинмай ғамхўрлик қилишни ички сиёсат соҳасида ўзининг энг муҳим вазифаларидан бири деб ҳисоблайди. Ташқи сиёсат соҳасида партия бундан кейин ҳам тинчликни сақлаш, ва мустаҳкамлаш сиёсатини, барча мамлакатлар блан ҳамкорлик қилиш ва ўзаро манфаат келтириш принциплари асосида улар блан амалий алоқаларни кучайтириш сиёсатини изчилик блан амалга оширади.

Совет мамлакати ўз кучлари гуллаб-яшнаган, экономика ва маданияти мавж уриб юксалган бир вазиятда СССР Олий Совети сайловига тайёрланмоқда. КПСС Марказий Комитетининг барча сайловчиларга қарата чиқарган Мурожаати халқимизнинг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратини янада ошириб юборди. Совет кишилари шонли Коммунистик партиянинг, ўз жонажон Совет ҳукуматининг атрофига ҳарқачонгидан ҳам маҳкам жипслашиб, зўр ишонч блан порлоқ истиқбол—коммунизмнинг нурли чўққилари сари бормоқдалар.

Ленин—Сталиннинг улуғ ва енгилмас байроғи остида, Коммунистик партиянинг доно раҳбарлигида коммунизмнинг тўла ғалабаси сари, олға!

Халқаро хотин-қизлар куни олдидан

Ўзбекистон пойтахтида Халқаро хотин-қизлар кунига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Шаҳарнинг саноат корхоналарида ўн минглаб меҳнаткаш хотин-қизлар Тошкентдаги Сталин номли тўқимачилик комбинати, «Ташсельмаш» ва «Электрокабель» заводлари хотин-қиз ишчиларининг ташаббусини қўллаб-қувватлаб, СССР Олий Советига сайлов шарафига биринчи квартал ишлабчиқариш планини муддатидан илгари бажариш учун қат'ий кураш олиб бормоқдалар.

Шу кунларда юзларча пропагандистлар ва агитаторлар завод, фабрика, муассаса ва ўқув юртларининг меҳнаткашлари орасида Халқаро хотин-қизлар куни тўғрисида суҳбатлар ўтказмоқдалар, коммунистик жамият қуришда актив қатнашаётган оташин ватанпарвар хотин-қизларнинг фидокорона меҳнати тўғрисида сўзлаб бермоқдалар. Бундай суҳбатлар «Қизил тонг» тикув фабрикасида, «Узбексельмаш» заводида, 1-нчи сонли пахта тозалаш, Каганович номли паровоз-вагонремонт заводларида, каноп фабрикасида ва Тошкентдаги бошқа корхоналарда ўтказилди.

Шаҳар партия комитетида инструктив лекция ўтказилди. Лекцияни меҳнаткашларнинг Халқаро хотин-қизлар кунига бағишланган тантанали кечаларида доклад қилиш учун партия ташкилотлари томонидан ажратилган 300 га яқин пропагандист эшитди. (ЎзТАГ).

ҚЎРИҚ ВА БЎЗ ЕРЛАРНИ ЎЗЛАШТИРАМИЗ!

Янги ерларни ўзлаштириш учун

Қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришда иштирок этиш тилакларини изҳор қилган йигит ва қизларнинг сони Ўзбекистон пойтахтида кундан-кунга кўпаймоқда.

«Таштекстильмаш» заводининг ёш ишчилари Москва комсомолларининг Мурожаатини қизғин қувватламоқдалар. Фрезерчи И. Рўзиев ва токарь А. Ҳамроев завод комсомол комитетига коллектив ариза бердилар.

«Биз ёш ишчилар, —деб ёзадилар,— коммунистик қурилишнинг мас'улиятли участкаларини бизга ишониб топширучи Ватанимизнинг ишончи блан фахрланамиз. Биз жонажон партиямизнинг жанговар ёрдамчилари сифатида қишлоқ хўжалигини кескин суратда юксалтириш учун курашдан иборат умумхалқ ишига муносиб ҳисса қўшишни ўзимизнинг муқаддас бурчимиз деб ҳисоблаймиз. Бизни қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришга юборишингизни сўраймиз. Ҳамма қийинчиликларни енгиб чиқамиз ва ҳарқандай топшириқни ҳам шараф блан бажарамиз, деб ва'да берамиз».

Дурадгор Анатолий Алексеев, шофер Борис Богданов, токарь Аҳматулла Раҳимов ва «Таштекстильмаш» заводининг ўнларча ишчилари ҳам янги ерлар ўзлаштириладиган районларга жўнаб кетиш истакларини билдирдилар.

«Ташсельмаш» заводининг комсомол комитетига ҳам қўриқ ерларни ўзлаштириш учун жўнаб кетиш тилакларини билдириб кўп аризалар тушмоқда. Бу заводнинг кўнгиллилари орасида инженер Г. Иванова, фрезерчи Н. Хренова ва бошқалар бор. Москва ёшларининг Мурожаати электрокабель заводи, Каганович номли паровоз-вагон ремонт заводи, экскаватор заводи ва шаҳардаги бошқа корхоналарнинг комсомоллари орасида активлик блан қўллаб-қувватланмоқда.

Қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришда қатнашишга интилучи ёш ватанпарварлардан Тошкент комсомол ташкилотларига ҳозиргача бир ярим мингга яқин ариза тушди. (ЎзТАГ).

Партиянинг ишончини оқлаймиз

Москва комсомолларининг қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш юзасидан бошлаган ташаббусларини Ворошилов номли «Ташсельмаш» заводининг ёш мутахассислари ва ишчилари зўр хурсандлик блан қарши олдилар.

Шу кунларда завод комсомол комитетига ўнлаб ёш ишчилар келиб, Олтой, Урал, Сибирь ва Волга бўйидаги янгидан ўзлаштириладиган қўриқ ва бўз ерларга бориб ишлашни истаганликларини билдирмоқдалар.

Завод марказий лабораториясининг мутахассисларидан комсомол а'золари Панина, Кунцевич ва Федотова ўртоқлар ўзларининг аризаларида қуйидагиларни ёзадилар:

— Бизни Коммунистик партия ва Ленин комсомоли тарбиялаб етиштирган, биз, мамлакатимизнинг барча ёшлари томонидан қизғин қарши олинаётган ватанпарварлик ҳаракатидан четда қолаолмаймиз. Биз янги ерларни ўзлаштириш учун олиб борилаётган курашда анча қийинчиликларга дуч келишимизни ҳам биламиз. Аммо коммунистик партия тарбиялаб етиштирган биз комсомол ёшларни бу қийинчиликлар асло қўрқитаолмайди. Бизни Сибирьнинг янги ўзлаштириладиган ерларида ишлашга юборишларингизни сўраймиз. Биз янги ерларга бориб ҳам, Коммунистик партиянинг бизга кўрсатаётган ишончига муносиб равишда астойдил меҳнат қилишга ва'да берамиз.

Янгидан ўзлаштириладиган қўриқ ва бўз ерга кетаётган Москва комсомолларининг чақириғи заводнинг барча цехларида ишланиб чиқилди. Яқинда завод комсомолларининг умумий йиғилиши бўлди. Йиғилишда шаҳар комсомол комитетининг секретари ўртоқ Шчербаков Москва ёшларининг Мурожаати тўғрисида ахборот берди.

Партия а'золари ва кўпгина илғор комсомоллар янги ерларга боришни сўраб ариза бердилар. Булар орасида завод бошқармасининг комсорги, конструктор ўртоқ Григоренко, энг яхши темирчи, комсомол а'зоси ўртоқ Гаядов, темирчилик-пресс цехи бошлиғининг ўринбосари ўртоқ Бондаревский, мастер ўртоқ Турсунов, техноруқ ўртоқ Свершников ва бошқалар бор. Ҳозир янги ерларга боришга талабгор бўлиб ариза берганлар сони 115 кишига етди. Аризалар келиши давом этаётир.

КОМСОМОЛЛАР ОРЗУСИ

Москва шаҳри ва область комсомол-ёшларининг мамлакатимиздаги қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш учун юриш бошлаш ҳақидаги Мурожаатини Тошкент трамвай-троллейбус трестида ишлаётган комсомол-ёшлар якдиллик блан ма'қуллаб кутиб олдилар. Кўпгина комсомол ва ёшлар қўриқ ва бўз ерлар ўзлаштириладиган областьларга бориш истакларини билдириб ариза бермоқдалар.

Трамвай вагонлари ремонт заводининг слесари комсомол а'зоси ўртоқ Тоҳир Мирмуҳамедов қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштиришга бориш истагини билдириб ёзган аризасида шундай дейди:

— Коммунистик партиямиз бошчилигида улуғ Ватанимиз қудрати мустаҳкамланмоқда, халқимиз турмуши тобора яхшиланмоқда. Мен москвали ўртоқларим чақириғига жавобан янги ерларни ўзлаштиришга бориш орзусидаман.

Вагон-ремонт заводининг дурадгори комсомол а'зоси ўртоқ Кутузов ўз акаси блан, слесарь Цибизов, токарь Волконский ўртоқлар ҳам қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш учун ишга юборишни сўраб ариза бердилар. Трамвай деполари, троллейбус ва энергия службасининг кўпгина комсомол-ёшлари ҳам шундай истакларни билдирмоқдалар.

П. РАҲМАТУЛЛИН.

И. В. Сталин ҳаётига бағишланган виставка

Тошкентдаги Алишер Навоий номли давлат халқ кутубхонасида бутун дун'ё меҳнаткашларининг доно йўлбошчиси ва устози В. И. Лениннинг содиқ шогирди ва сафдоши, Ленин ишларининг улуғ давомчиси И. В. Сталин ҳаётига бағишланган тўрт бўлимдан иборат катта виставка очилди.

Виставканинг биринчи бўлимида Иосиф Виссарионович Сталиннинг ҳаёти ва унинг жанговар фаолияти, И. В. Сталин вафоти муносабати блан Совет Иттифоқи Коммунистик Партияси Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва СССР Олий Совети Президиумининг партиянинг ҳамма а'золарига, Совет Иттифоқининг барча меҳнаткашларига қилган Мурожаати, Г. М. Маленков, В. М. Молотов ўртоқларнинг Москва Қизил майдонида сўзлаган нутқлари бор.

Виставканинг иккинчи бўлимида И. В. Сталиннинг миллий масала ҳақидаги китоблари, Ўзбекистон ССРнинг тузилиши ва унинг Совет ҳокимияти даврида гуллаб-яшнаши кўрсатилган. Учинчи бўлимда турли журналлар ва И. В. Сталиннинг тожик қизи Мамлакат Нахангова блан бирга тушган расми, Мамлакатнинг Москвада ўқиб, билим олаётганига оид фото-суратлар бор. Бу фото-суратлар виставкани кўраётган неча юзлаб кишиларни жуда қизиқтирмоқда.

Виставканинг 4-нчи бўлимида улуғ доҳийнинг мамлакатимизда неча миллионлаб тиражда нашр қилинган, марксизм-ленинизм хазинасига катта ҳисса бўлиб қўшилган асарларидан намуналар қўйилган. Бу асарларни миллионлаб совет кишилари ўқиб, ўзларининг билимларини оширмоқдалар.

Виставкани келиб кўраётган ҳарбир киши улуғ Сталиннинг бутун инсониятга намуна бўладиган шонли ҳаёт йўлини кўз олдига яна бир марта келтирмоқда.

И. В. СТАЛИННИНГ ҲАЁТИ ВА РЕВОЛЮЦИОН ФАОЛИЯТИ ҲАҚИДА ЛЕКЦИЯ ВА СУҲБАТЛАР

В. И. Лениннинг энг яқин сафдоши ва унинг ишларининг муносиб давомчиси И. В. Сталин вафотига бир йил тўлиши муносабати блан Чирчиқ шаҳридаги саноат корхоналарида И. В. Сталиннинг ҳаёти ва революцион фаолияти, Коммунистик партия ва Совет давлатини мустаҳкамлашдаги жанговар роли тўғрисида лекция ва суҳбатлар ўтказилмоқда.

Сталин номидаги Электрохимия комбинатида И. В. Сталиннинг «СССРда социализмнинг иқтисодий проблемалари» асари тўғрисида мазмунли лекция ўқилди. Клубга И. В. Сталиннинг катта портрети ва унинг жуда кўп асарлари қўйилган. Пропагандист, сиёсий докладчи ва агитаторлар И. В. Сталиннинг ҳаёти, революцион фаолиятига доир адабиёт ва материаллар блан та'мин этилганлар.

И. В. Сталин вафотининг бир йиллиги муносабати блан пропагандист ва агитаторларнинг йиғилиши ўтказилди. Шаҳарнинг бошқа корхоналарида ҳам И. В. Сталин вафотининг бир йиллигига бағишланган лекция ва суҳбатлар ўтмоқда.

Икки халқнинг бузилмас абадий дўстлиги

СССР Совет ёзучилари союзи правленияси XV пленумининг тантанали мажлиси

Совет мамлакати меҳнаткашлари жуда катта тарихий воқиани—Украинанинг Россия блан қайта қўшилишининг 300 йиллигини зўр ватанпарварлик активлиги блан нишонламоқдалар.

3 мартда П. Чайковский номидаги концерт залида СССР Совет ёзучилари союзи правлениесининг XV пленуми очилди. Пленумнинг улуғ воқиага бағишланган тантанали мажлиси бўлди. Мажлисда ҳозир бўлганлар орасида—рус ва украин ёзучиларининг кўпкишилик группаси, қардош халқлар адабиётининг вакиллари, фан ва сан'ат арбоблари, ўқучи ёшлар бор.

СССР Совет ёзучилари союзи правлениесининг биринчи секретари А. Сурков пленумни очиб, украин ва рус халқларининг қайтадан қўшилганлиги руслар ва украинлар тарихида жуда катта роль ўйнаганлигини ва бунинг ғоят катта аҳамияти борлигини гапириб ўтди.

СССР Совет ёзучилари союзи правлениеси президиумининг а'зоси украин шоири М. Рильский рус ва украин адабиётларининг тарихий алоқалари тўғрисида ўз докладида гапириб ўтди.

— Улуғ тарихий воқиа, я'ни Украинанинг Россия блан қайтадан қўшилиши,—дейди докладчи,—дўстона алоқаларнинг мустаҳкамланишига ва кенгайишига, илғор рус адабиётининг украин халқи адабиёти ривожланишига кўрсатаётган та'сирининг кучайишига, ма'навий бойликларни айирбошлашнинг кучайишига ёрдам берди.

Шоир шу нарсани айтиб ўтдики, украин халқи ҳамиша ўзининг ишончли ҳимоячиси ва иттифоқчиси деб ҳисоблаб келган қонқардош рус халқининг тақдири блан ўз тақдирини абадий боғлаб, бу блан ўзини миллат сифатида сақлаб ва асраб қолди. Докладда украин ва рус ёзучилари, рассомлари, композиторлари ва артистларининг ижодий алоқаларини яққол кўрсатиб беручи жуда кўп фактлар ва мисоллар келтирилди. Украин адабиётида социалистик реализмнинг камол топишида Горький блан Маяковскийнинг аҳамияти жуда катта бўлди.

Украин халқи социалистик Ватанимизнинг барча халқлари блан бирликда Коммунистик партиянинг синалган етакчилиги остида коммунизм йўлидан олға бормоқда. Абадий миннатдор бўлган украин халқининг дилидан чиқариб айтаётган қуйидаги самимий ва ҳаяжонлантиручи сўзлари шу кунларда алоҳида зўр куч блан янграмоқда:

— Рус халқи блан абадий бирга бўлайлик!

Шоир ўз докладининг охирида рус халқига бағишлаб ёзган ше'рини ўқиб берди. Мажлисдагилар шоирнинг бу ҳаяжонли сатрларини давомли қарсаклар блан кутиб олдилар.

Сўнгра, В. Катаев (РСФСР), П. Бровка (Белоруссия), А. Венцлова (Литва), И. Абашидзе (Грузия), С. Рустам (Озарбайжон), С. Муқанов (Қозоғистон), Улуғзода (Тожикистон), М. Карим (Бошқирдистон) сўзга чиқиб, Совет Иттифоқида маданиятнинг гуллаб-яшнаётганлиги тўғрисида, СССР қардош халқларининг шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятини ривожлантиришда рус халқининг бераётган улуғ ёрдами ҳақида гапирдилар. Улар айтдиларки, Коммунистик партия ва ҳукумат томонидан ўтказилаётган доно ленинча-сталинча миллий сиёсат социализм мамлакати халқларининг маданиятини янада зўр куч блан юксалтиришни та'минлайди. (ТАСС).

Ленин ишларининг улуғ давомчиси

Бундан бир йил илгари, 1953 йил 5 мартда гениал Лениннинг содиқ шогирди ва сафдоши, Ленин ишларининг улуғ давомчиси Иосиф Виссарионович Сталин вафот этди.

И. В. Сталиннинг номи мамлакатимизнинг халқларига, бутун дун'ё меҳнаткашларига бениҳоя азиздир. Унинг бутун ҳаёти ишчилар синфини ва барча меҳнаткашларни эксплуататорлар зулмидан озод қилишдан иборат буюк ишга, коммунизм тантанаси учун кураш ишига бағишланган эди. И. В. Сталиннинг ҳаёти ва фаолияти халққа хизмат қилиш, меҳнаткашлар оммасининг манфаатлари учун, уларнинг эркин ва бахтли ҳаёти учун қаҳрамонларча фидокорлик блан курашнинг илҳомбахш намунасидир.

Бундан ярим асрдан ортиқроқ вақт илгари, В. И. Лениннинг раҳбарлиги остида Россияда революцион марксистик партияни барпо қилиш йўлида биринчи қадамлар қўйилган бир пайтда И. В. Сталин Лениннинг революцион генийсига бениҳоя ишонди ва Ленин йўлидан борди. И. В. Сталин бундай деган эди: «Мен бўлсам Лениннинг шогирдиман, холос ва менинг мақсадим Ленинга муносиб шогирд бўлишдир» (Асарлар, 13 том, 116 бет Ўздавнашр).

И. В. Сталин В. И. Лениннинг та'лимотига амал қилиб, партиянинг ленинча идеологик, ташкилий, тактик ва назарий асосларини оппортунистларнинг ҳамласидан ҳимоя қилди, партиялилар оммасини ленинизмнинг жанговар байроғи остида жипслаштирди.

Революциянинг генийси Ленин томонидан вужудга келтирилган ва чиниқтирилган бизнинг партиямиз қаҳрамонона кураш, оғир машаққатлар ва оламшумул тарихий ғалабаларининг ярим асрлик шонли йўлини босиб ўтди.

Коммунистик партия инсоният генийси В. И. Ленин бошчилигида ишчилар синфи блан меҳнаткаш деҳқонлар жанговар иттифоқини уюштириб, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабасини, пролетариат диктатурасининг ўрнатилишини та'мин этди. Октябрь революциясининг ғалабаси инсоният тарихида янги давр — капитализмнинг ҳалок бўлиши ва коммунизмнинг тантана қилиши даврини очиб берди.

Октябрь революциясининг ғалабасидан кейин Коммунистик партия ҳукмронлик қилувчи партия бўлиб, Совет давлатининг раҳбар ва етакчи кучи бўлиб қолди. Бу партия олдида янги, социалистик давлатни вужудга келтириш ва социализм қуришдан иборат жуда мураккаб вазифалар турар эди. И. В. Сталин ишчи ва деҳқонларнинг дун'ёда биринчи социалистик давлатини қуриш ва мустаҳкамлашда В. И. Лениннинг энг яқин ёрдамчиси бўлди. Граждан уруши ва четэл интервенциясининг оғир йилларида партиянинг Марказий Комитети, В. И. Ленин И. В. Сталинни фронтнинг энг хавфли участкаларига юборди. И. В. Сталин ўзининг темирдек мустаҳкам иродаси ва оммани ташкил этиш маҳорати блан, ўзининг саркардалик сан'ати блан граждан уруши фронтларида оқгвардиячиларни ва интервентларни тор-мор келтиришдан иборат ленинча планни амалга оширишга муттасил муваффақ бўлди.

Партия В. И. Лениннинг раҳбарлиги остида совет республикаларини бир иттифоқ давлатга — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига бирлаштириш соҳасида жуда катта иш қилди. И. В. Сталин ана шу тарихий вазифани амалга оширишда жуда кўп куч сарф қилди. СССРнинг ташкил топиши мамлакатимиз халқларининг тарихида бурилиш моменти, Совет ҳокимиятини мустаҳкамлашда муҳим бир давр бўлди. Совет Иттифоқи ўсиб, халқаро миқ'ёсдаги жиддий кучга, халқаро вазиятга та'сир қилаоладиган ва бу вазиятни меҳнаткашларнинг манфаатлари йўлида ўзгартираоладиган кучга айланди.

☆

Пролетариат диктатураси ўрнатилганидан кейин, ҳукмрон партия бўлган Коммунистик партия олдида янги, социалистик жамиятни қуришдан иборат буюк вазифалар турар эди. Коммунистик партиянинг йўлбошчиси, Совет ҳукуматининг бошлиғи В. И. Ленин иқтисодий жиҳатдан қолоқ Россияни илғор, қудратли социалистик давлатга айлантириш программасини, илмий жиҳатдан асосланган программани ишлаб чиқди. Бу программа мамлакатни социалистик индустриллашни, оғир саноатни ҳартомонлама ривожлантиришни, бутун халқ хўжалигини электрлаштиришни, мамлакатнинг қишлоқ хўжалигини социалистик асосларда қайта қуришдан иборат кооператив планини амалга оширишни, маданий революцияни амалга оширишни кўзда тутар эди.

В. И. Ленин вафотидан кейин партия ва халқнинг душманлари — троцкийчилар, бухаринчилар, буржуа миллатчилар партияни ва мамлакатни Ленин йўлидан чиқазишга ва пролетар революциясининг ғалабаларини тугатиш ҳамда капиталистик тартибларни қайтадан тиклаш йўлига туширишга уриниб кўрдилар. Коммунистик партия И. В. Сталин бошчилигидаги Марказий Комитетнинг раҳбарлиги остида хоинларни ва таслимчиларни тор-мор келтирди, ленинизмни сақлаб қолди ва мамлакатимизда социализм қуриш йўлини қат'ий суратда амалга оширабошлади.

Коммунистик партия мамлакатимизда социалистик қурилишни ривожлантира бориб, жамият иқтисодий тараққиётининг об'ектив қонунларига, жамият моддий ҳаёти тараққиётининг ҳал қилиниши лозим бўлган эҳтиёжларига, халқ манфаатларига асосланди. Партия бу ишда В. И. Лениннинг бизнинг мамлакатимизда тўла социалистик жамият қуриш учун зарур бўлган нарсаларнинг ҳаммаси етарлик миқдорда бор, деган кўрсатмаларини қаттиқ эсда тутди.

В. И. Ленин вафотидан кейин ўтган ўттиз йил ичида бизнинг партиямиз И. В. Сталиннинг раҳбарлиги остида совет халқини Ленин йўлидан, мамлакатимизни социалистик негизда қайта қуришдан иборат гениал ленинча планни амалга ошириш йўлидан олға бошлаб борди.

В. И. Лениннинг содиқ шогирди ва унинг буюк ишларининг муносиб давомчиси И. В. Сталин коммунистларни ва барча совет кишиларини В. И. Лениннинг асарларини ўрганишга, унинг та'лимотига амал қилишга, ленинча яшаш ва ишлашга чақирди.

И. В. Сталин бундай деб ёзган эди: «Устозимиз, йўлбошчимиз Ильични ёдингизда тутинг, севинг, ўрганинг.

Ички ва ташқи душманларга қарши Ильич сингари курашинг ва уларни енгинг.

Ильич сингари янги турмуш, янги ҳаёт, янги маданият қуринг.

Майда-чуйда ишлардан ҳечқачон бош тортманг, чунки майдадан йирик пайдо бўлади,— Ильичнинг энг муҳим васиятларидан бири ана шу» (Асарлар, 7 том, 19 бет, Ўздавнашр).

Партия ўзининг бутун фаолиятида Маркс — Энгельс — Ленин — Сталиннинг улуғ та'лимотига, Коммунистик партиянинг тузучиси ва Совет давлатининг асосчиси ўлмас Владимир Ильич Лениннинг доно васиятларига амал қилмоқда. Коммунистик партия В. И. Лениннинг доно васиятларини бажариб, И. В. Сталин бошчилигидаги Марказий Комитет раҳбарлиги остида мамлакатни индустриялаш ва қишлоқ хўжалигини коллективлаш сиёсатини изчиллик блан амалга оширди, маданий революция ясади ва Ватанимиз халқларини социализм ғалабасига олиб келди.

Коммунистик партия социализм қуриш учун курашда ўсди ва мустаҳкамланди, ўзининг омма блан, халқ блан алоқасини кучайтирди. Партия Марказий Комитети партия а'зоси деган номни ва унинг аҳамиятини ҳартомонлама ошириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилди. «Биз коммунистлар, — деган эди И. В. Сталин, — алоҳида тахлитдаги одамлармиз. Биз алоҳида материалдан ясалганмиз. Биз улуғ пролетар стратеги армиясини, ўртоқ Ленин армиясини ташкил этган кишилармиз. Бу армияга муносиб бўлиш шарафидан юқори нарса йўқ. Тузучиси ва раҳбари ўртоқ Ленин бўлган партиянинг а'зоси деган номдан юқори ҳечнарса йўқ» (Асарлар, 6 том, 59 бет, Ўздавнашр).

Коммунистик партия ўз йўлидаги қийинчиликларни дадиллик блан енгди, душманларнинг қаршилигини шафқатсизлик блан бостирди ва доим етакчи куч позициясида турди, совет халқини социалистик жамият қуриш йўлидан дадил ва зўр ишонч блан олға бошлаб борди. Партия кўп сонли душманларга қарши курашда ўз сафларининг ленинча бирлигини сақлаб қолди ва мустаҳкамлади, ўзининг Марказий Комитети теварагига янада маҳкам жипслашди. Партия сафларининг монолит бирлиги партиянинг мустаҳкамлиги ва енгилмаслигининг ҳал қилучи шарти бўлиб келди, ҳозирда ҳам шундай ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолади.

СССР да социализмнинг ғалабаси — Лениннинг доно васиятларини бажариш натижаси, Коммунистик партиянинг ташкил этиш ва етакчилик қилиш соҳасидаги буюк фаолиятининг улуғвор якуни, ишчилар, колхозчилар ва интеллигентлар илҳомбахш қаҳрамонона меҳнатининг самарасидир.

И. В. Сталин СССРда социализм қурилишининг тажрибаларини ва халқаро миқ'ёсда олиб борилаётган озодлик ҳаракатининг тажрибаларини умумлаштириб, марксча-ленинча та'лимотни янги тарихий шароитларга мос суратда ижодий тарзда ривожлантирди ва бирқанча масалаларда революцион назарияни янги қоидалар блан бойитди. И. В. Сталин Совет давлатини мустаҳкамлаш соҳасида тинмай ишлади. У, социалистик давлатнинг мустаҳкамлиги ва куч-қудрати мамлакатимизда коммунизмни муваффақиятли суратда қуришнинг энг муҳим шарти эканлигини кўрсатди.

Ишчилар синфи блан деҳқонларнинг бузилмас иттифоқи Совет давлати мустаҳкамлиги ва енгилмаслигининг асосидир. В. И. Ленин ва И. В. Сталин ишчилар синфи блан деҳқонлар иттифоқини пролетариат диктатурасининг олий принципи деб ҳисобладилар. Коммунистик партия Ватанимиз куч-қудратининг асоси бўлган ишчилар синфи блан колхозчи деҳқонлар иттифоқини тинмай мустаҳкамлашни ўзининг энг биринчи бурчи деб ҳисоблайди.

Халқлар дўстлиги — кўпмиллатли Совет давлати асосларининг асосидир. В. И. Ленин халқларнинг ҳуқуқий тенглиги ва дўстлиги идеологиясини яратди, партиянинг миллий масала ҳақидаги мунтазам назарияси, программаси ва тактикасини ишлаб чиқди. Лениннинг миллий масала ҳақидаги програм-қоидалари И. В. Сталиннинг асарларида, партиянинг қарорларида янада ривожлантирилди. Коммунистик партия ленинча-сталинча миллий сиёсатни амалга ошириб, Ватанимизнинг барча халқларини ягона қардош оилага, улуғ Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига жипслаштирди. Мамлакатимиз халқларининг дўстлиги совет жамияти тараққиётининг ҳаракатга келтиручи қудратли кучи бўлиб қолди. И. В. Сталин СССР халқларининг бузилмас дўстлигини мустаҳкамлаш соҳасида тинмай меҳнат қилди. Коммунистик партия мамлакатимиз халқларининг дўстлигини кўз қорачиғидай сақлайди, меҳнаткашларни халқлар дўстлиги ва қардошлиги идеологияси руҳида, пролетар интернационализми руҳида тинмай тарбиялайди.

Коммунистик партия Ватанимизнинг мудофаа қувватини мустаҳкамлаш ишига доим жуда катта э'тибор бериб келди. Коммунистик партия улуғ Ватан урушида совет халқи ва унинг Қуролли Кучларининг илҳомчиси ва жанговар раҳбари сифатида ҳаракат қилди. У, оғир синов кунларида ҳамжиҳатлик ва қат'ият блан иш кўрган жанговар ягона ташкилот сифатида ҳаракат қилди. Ленин ишларининг улуғ давомчиси И. В. Сталин партия Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг қарори блан Совет давлатининг Қуролли Кучларига бошчилик қилди. Партия Марказий Комитети Н. А. Булганинни, А. А. Ждановни, А. С. Шчербаковни, Н. С. Хрушчёвни ва Марказий Комитетнинг бошқа а'золарини бевосита ҳарбий ишга юборди. Коммунистик партия социалистик Ватанимизнинг шон-шарафи ва мустақиллиги учун олиб борилган қаттиқ жангларда халқ блан янада кўпроқ иноқлашиб кетди. Уруш совет ижтимоий ва давлат тузумининг буюк ҳаётий кучини, партия сиёсатининг донолиги ва узоқни кўрадиган сиёсат эканлигини яна бир марта намойиш қилиб кўрсатди

Гитлерчилар Германияси ва империалистлар Япониясининг тор-мор келтирилиши натижасида Европа ва Осиёдаги бирқанча мамлакатлар империалистик системадан чиқиб кетди. СССР бошчилигида тинчлик, демократия ва социализмнинг қудратли лагери вужудга келди. Улуғ Хитой халқи, Польша, Чехословакия, Болгария, Венгрия, Руминия, Албания, Германия Демократик Республикаси, Мўғулистон Халқ Республикасининг қардош халқлари бу лагерьда совет халқи блан қардошларча ҳамжиҳат бўлиб олға бормоқдалар. Қаҳрамон корейс халқи ва ўз миллий мустақиллиги ҳамда озодлиги учун курашаётган Вьетнам меҳнаткашлари шу лагерьда бормоқдалар.

☆

В. И. Ленин илмий коммунизм назариясини ижодий тарзда ривожлантириб, СССРда коммунистик жамият қуришдан иборат илмий программани ишлаб чиқди. Ленин генийсининг ўлмас ижодларида совет жамиятининг коммунизм сари ҳаракат қилиб бориш йўллари тўғрисида асосий принципиал ижодий кўрсатмалар берилган. Бизнинг партиямиз коммунистик қурилишни уюштириб, И. В. Сталин асарларида ва партия қарорларида янада ривожлантирилган ана шу ленинча программа қоидаларга асосланади.

Коммунистик партия ленинизм та'лимотига амал қилиб, жамият моддий ҳаётини ривожлантириш эҳтиёжларини ва халқнинг туб манфаатларини ифода этадиган ҳамда илмий жиҳатдан асосланган ва неча ўн йиллик кураш давомида синалган сиёсатни ишлаб чиқди.

Совет халқи Коммунистик партияга чексиз ишонади ва унга самимий муҳаббатини изҳор қилади, чунки партия бутун фаолиятининг олий қонуни халқ манфаатларига хизмат қилишдан иборат эканлигини совет халқи яхши билади.

Партия социалистик экономика асосларининг асоси бўлган оғир саноатни ҳартомонлама ривожлантирмоқда. Оғир саноатни ривожлантириш соҳасида эришилган муваффақиятлар халқ исте'мол моллари ишлаб чиқаришни кескин суратда ошириш учун шароит вужудга келтирди. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати енгил ва озиқ-овқат саноатини тез сур'атлар блан ривожлантиришдан иборат буюк программани белгиладилар. Бундан мақсад — икки-уч йил ичида мамлакат аҳолисининг озиқ-овқат маҳсулотлари ва кенг исте'мол қилинадиган саноат моллари блан та'минланишини бирмунча оширишдир. Бу вазифаларни амалий суратда юзага чиқариш коммунистик қурилиш программасининг таркибий қисмидир.

Партия халқ хўжалигини ривожлантириш планларини муваффақиятли бажариш учун саноатимиздаги ички резервларни рўёбга чиқариш соҳасида катта иш қилмоқда. Партия меҳнаткашларни корхоналарнинг ишларидаги камчиликларни тугатишга, саноатимиз ва транспортимиз олдида турган янги вазифаларни ҳал этиш учун, меҳнат унумини тобора ошириш, маҳсулотнинг таннархини камайтириш ва сифатини яхшилаш учун, барча восита ва имкониятларимиздан тежаб-тергаб фойдаланиш учун социалистик мусобақани кучайтиришга сафарбар қилмоқда.

Социалистик қишлоқ хўжалиги ҳам катта муваффақиятларга эришди. Колхоз тузуми ўзининг буюк ҳаётий кучини ва ҳар қандай хусусий капиталистик мулкчиликка асосланган қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришига нисбатан бениҳоя устун эканлигини исбот этди. Аммо партия бу муваффақиятлар блан қаноатланиб қололмайди. Партия меҳнаткашларнинг доимо ўсиб бораётган моддий эҳтиёжларини қондиришни кўзда тутади. Қишлоқ хўжалигини кескин суратда ривожлантирмай туриб, озиқ-овқат мўлкўллигини вужудга келтириш ва тез ўсиб бораётган енгил ҳамда озиқ-овқат саноатимизни хомаш'ё блан тўла та'минлаш мумкин эмас. КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарорида ва партия ҳамда ҳукуматнинг қишлоқ хўжалиги масалалари юзасидан чиқарган шундан кейинги қарорларида социалистик қишлоқ хўжалигининг барча тормоқларини, биринчи галда чорвачиликни ва картошка ҳамда сабзавот етиштиришни тез сур'атлар блан ривожлантириш юзасидан жанговар, конкрет программа ишлаб чиқилди. Бу программани амалга ошириш—бутун партиянинг, бутун совет халқининг энг муҳим ишидир.

Коммунистик партия бутун қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришининг асоси бўлган дон хўжалигини ҳартомонлама ривожлантиришга жуда катта э'тибор бермоқда. Партиянинг сиёсати дон етиштиришни ҳартомонлама кўпайтириш учун барча резерв ва имкониятлардан фойдаланишга қаратилган.

Совет кишилари партиянинг сиёсати совет халқининг моддий фаровонлигини тўхтовсиз оширишга, совет халқининг доимо ўсиб бораётган моддий ва маданий эҳтиёжларини тўла қондиришга қаратилганлигини ўз турмуш тажрибаларида кўриб турибдилар.

Партия XIX с'ездининг қарорларини оғишмай амалга ошириб, ўз сафларининг бирлиги ва жанговарлик қобилиятини мустаҳкамламоқда, партия ички демократиясини, ўз-ўзини танқидни ва айниқса қуйидан бўладиган танқидни ҳартомонлама кучайтирмоқда, партия ҳаётининг Ленин томонидан ишлаб чиқилган қоидаларига ва партия раҳбарлиги принципларига изчиллик блан амал қилмоқда. Лениннинг партия тўғрисидаги та'лимотида партия раҳбарлигининг коллективлиги принципи энг муҳим принциплардан биридир. В. И. Ленин революциядан илгариги йиллардаёқ партия Марказий Комитетини раҳбарларнинг коллективи, партия принципларини сақловчи ва та'бир этучи деб атаган эди. Марказий Комитетнинг Маркс — Энгельс — Ленин — Сталин назариясининг илмий негизига, халқ оммасининг ижодий ғайрати ва ташаббусига таянучи коллектив тажрибаси ва коллектив донишмандлиги партияга ҳамда мамлакатга тўғри раҳбарлик қилишни та'минлайди.

Партиянинг сиёсати тинчлик ва халқлар хавфсизлигининг таянчи бўлган Совет давлатининг куч-қудратини тобора мустаҳкамлашга қаратилган. Совет давлати халқлар ўртасида мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун, янги урушнинг олдини олиш учун, демократия ва социализм лагерини мустаҳкамлаш учун зўр қат'ият ва сабот блан кураш олиб бормоқда.

Партия Совет давлатининг ленинча ташқи сиёсатини, халқлар ўртасида тинчлик ўрнатиш сиёсатини, ленинизмнинг икки системанинг, я'ни капиталистик система блан социалистик системанинг бир вақтда яшаши ва тинч мусобақа қилиши мумкинлиги тўғрисидаги қоидасига асосланган сиёсатни изчиллик блан амалга оширмоқда. И. В. Сталин бундай деган эди: «Икки системанинг ҳамкорлик қилиши тўғрисидаги фикрни биринчи марта Ленин айтган эди. Ленин — бизнинг устозимиздир, биз, совет кишилари эса Лениннинг шогирдларимиз. Биз, Лениннинг кўрсатмаларидан ҳечқачон орқага қайтмадик ва қайтмаймиз» («Правда», 1947 йил, 8 май).

Коммунистик партия халқ манфаатларини, совет кишиларининг тинч меҳнатини зийраклик блан қўриқлаб, четэлларда халқаро аҳволдаги кескин вазиятни кучайтиришга, янги уруш чиқазишга интилаётган реакцион империалист кучлар борлигини э'тиборга олади. Шу сабабдан, партия тинчлик сиёсатини қат'ият ва изчиллик блан амалга ошириб, Совет Иттифоқи Қуролли Кучларини доим такомиллаштирабориш ва мустаҳкамлашни, Совет давлати душманларининг ҳарқандай кирдикорларига қарши совет халқининг ҳуш'ёрлигини оширишни зарур деб ҳисоблайди.

Коммунистик партия совет социалистик тузумнинг буюк афзалликларига таяниб, Ленин — Сталин байроғи остида мамлакатни зўр ишонч ва қат'ият блан коммунизмнинг тўла ғалабаси сари бошлаб бормоқда. Совет кишилари ўз жонажон Коммунистик партияси раҳбарлиги остида мамлакатимизда коммунизм қуриш программасини ғолибона суратда амалга оширажакларига чексиз ишонгандирлар.

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

Ўзбекистон ССРдаги кўпболали оналарга „Қаҳрамон она“ фахрий унвонини бериш тўғрисида

Ўн ва ундан ҳам кўпроқ бола туққан ва тарбиялаган оналарга «Қаҳрамон она» фахрий унвони берилсин ва «Қаҳрамон она» ордени ҳамда СССР Олий Совети Президиумининг Ёрлиғи топширилсин:

1. Бахринисо **Абдурахмоновага** — Тошкент область, Сирдар'ё районидаги «Ленинобод» колхозининг а'зоси.
2. Оймсулу **Авазовага** — Сурхондар'ё область Шўрчи районидаги Карл Маркс номли колхозининг а'зоси.
3. Саодат **Азимовага** — Андижон область, Марҳамат районидаги «Коммунизм» колхозининг а'зоси.
4. Гулой **Аликуловага** — Андижон область, Ворошилов районидаги Калинин номли колхозининг а'зоси.
5. Оймхол **Олламуродовага** — Сурхондар'ё область, Ангор районидаги Ворошилов номли колхозининг а'зоси.
6. Малика **Отабоевага** — Фарғона область, Қува районидаги Сталин номли колхозининг а'зоси.
7. **Олияхон** Ашуровага — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Андижон шаҳри.
8. Саодат **Ашуровага** — Андижон область, Ленин районидаги Серго номли колхозининг а'зоси.
9. Робихон **Боқиевага** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Андижон шаҳри.
10. Гулсумбиби **Бекмирзаевага** — Фарғона область, Тошлоқ районидаги Юсупов номли колхозининг а'зоси.
11. Адолатой **Бўрибоевага** — Фарғона область, Фрунзе районидаги Ворошилов номли колхозининг а'зоси.
12. Турсунбиби **Жабборовага** — Фарғона область, Бағдод районидаги Жданов номли колхозининг а'зоси.
13. Осиё **Исмоиловага** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Бухоро область, Кармана районы.
14. Саломат **Комиловага** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Тошкент область, Пискент районидаги Пискент қишлоғи.
15. Жамила **Каримовага** — Фарғона область, Тошлоқ районидаги Шверник номли колхозининг а'зоси.
16. Сарвар **Қосимовага** — Бухоро область, Когон районидаги Калинин номли колхозининг а'зоси.
17. Бахмал **Катановага** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Фарғона область, Марғилон шаҳри.
18. Ойқиз **Қулбоевага** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Сурхондар'ё область, Жарқўрғон районидаги Ломикор посёлкаси.
19. Қурбон **Қулумбетовага** — Қорақалпоғистон АССР, Тўрткўл районидаги «Оқолтин» колхозининг а'зоси.
20. Фотимахон **Қўчқоровага** — Андижон область, Андижон районидаги Киров номли колхозининг а'зоси.
21. Робия **Мавлонавага** — Самарқанд область, Самарқанд районидаги Куйбишев номли колхозининг а'зоси.
22. Улдон **Маматалиевага** — Сурхондар'ё область, Узун районидаги Ленин номли колхозининг а'зоси.
23. Сойибжамол **Массиевага** — Сурхондар'ё область, Ангор районидаги Карл Маркс номли колхозининг а'зоси.
24. Ойжон **Манбетовага** — Наманган область, Янгиқўрғон районидаги Сталин номли колхозининг а'зоси.
25. Қизлархон **Маткаримовага** — Андижон область, Мархамат районидаги Сталин номли колхозининг а'зоси.
26. Шочучук **Мелиевага** — Қашқадар'ё область, Шаҳрисабз районидаги «Большевик» колхозининг а'зоси.
27. Фрехо **Муллақандовага** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Самарқанд шаҳри.
28. Холли **Муродбоевага** — Қорақалпоғистон АССР, Тўрткўл районидаги «Совет» колхозининг а'зоси.
29. Фотима **Мустафаевага** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Андижон область, Хўжаобод районы.
30. Жонгил **Назаровага** — Қашқадар'ё область, Чироқчи районидаги Сталин номли колхозининг а'зоси.
31. Бувинор **Норқуловага** — Қашқадар'ё область, Чироқчи районидаги «Коммуна» колхозининг а'зоси.
32. Людмила Павловна **Пакка** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Тошкент область, Оққўрғон районидаги Алимкент қишлоғи.
33. Анор **Пармоновага** — Самарқанд область, Катта қўрғон районидаги Калинин номли колхозининг а'зоси.
34. Қундузхон **Примовага** — Андижон область, Булоқбоши районидаги Карл Маркс номли колхозининг а'зоси.
35. Захро **Равшоновага** — Самарқанд область, Самарқанд районидаги Пушкин номли колхозининг а'зоси.
36. Ҳавохон **Раҳмоновага** — Фарғона область, Тошлоқ районидаги Будённий номли колхозининг а'зоси.
37. Севар **Саидовага** — Қашқадар'ё область, Косон районидаги «Большевик» колхозининг а'зоси.
38. Ойсоат **Суюндиковага** — Сурхондар'ё область, Ангор районидаги Сталин номли колхозининг а'зоси.
39. Одина **Суюновага** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Самарқанд области, Қорадар'ё районы.
40. Ҳанифа **Тожибоевага** — Андижон области, Чинобод районидаги Сталин номли колхозининг а'зоси.
41. Санталат **Ҳакимовага** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Тошкент шаҳри.
42. Ҳиммат **Ҳолиқовага** — Сурхондар'ё область, Жарқўрғон районидаги «Большевик» колхозининг а'зоси.
43. Бека **Холмуродовага** — Қорақалпоғистон АССР, Тўрткўл районидаги Наримонов номли колхозининг а'зоси.
44. Сорахон **Ҳасановага** — Фарғона область, Тошлоқ районидаги Сталин номли колхозининг а'зоси.
45. Бўрон **Хўжақуловага** — Сурхондар'ё область, Шўрчи районидаги Киров номли колхозининг а'зоси.
46. Ирина **Цойга** — Тошкент область, Юқоричирчиқ районидаги Андреев номли колхозининг а'зоси.
47. Мария Васильевна **Чичевага** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Тошкент область, Қуйичирчиқ районидаги Солдатское қишлоғи.
48. Ойтега **Шодиевага** — Қашқадар'ё область, Чироқчи районидаги Сталин номли колхозининг а'зоси.
49. Умри **Шерматовага** — уй-рўзғор ишлари блан шуғулланучи, Тошкент шаҳри.
50. Эмсин **Эргашовага** — Қашқадар'ё область, Косон районидаги Ворошилов номли колхозининг а'зоси.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. ВОРОШИЛОВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1954 йил 1 март.

СССР Олий Совети сайловига тайёргарлик

☆

Намунали сайлов участкаси

Чоштепа қишлоқ советидаги Куйбишев номли колхозининг клубига жойлашган 16/263-нчи сайлов участкаси Тошкент райони бўйича энг кўп сайловчига эга бўлган участкалардан биридир.

Бу участкада 14 март куни 2887 киши коммунистлар блан партиясизлар блокининг кандидатлари учун овоз берадилар.

Колхоз территориясидаги 20 ва 21-нчи мактаб ўқитучилар коллективи ва мактаб бошланғич комсомол ташкилоти сайлов участкасини яхши жиҳозлаш, уни оммавий ва сиёсий агитация ишларининг марказига айлантиришда ташаббус кўрсатиб келмоқда.

Участкада сайловчилар учун шу кунга қадар, 20 дан ортиқ лекция ва ҳархил темада суҳбатлар уюштирилди. 20-нчи мактаб тарих ўқитучиси ўртоқ Сулаймонов «Капиталистик мамлакатлардаги сайлов системаси блан, биздаги сайлов системанинг фарқи», ўқитучилардан К. Шукуров «Коммунистик партия барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси», А. Қосимов «КПСС Марказий Комитетининг барча сайловчиларга қарата чиқарган мурожаати» деган темаларда қизиқарли лекция ўтказдилар.

20-нчи мактаб бадиий ҳаваскорлар тўгараги а'золарининг ижросида сайловчилар учун Ҳамза Ҳакимзоданинг «Буринги сайлов» драмаси, 21-нчи мактаб ҳаваскорлари ижросида эса, «Краснодон устидаги байроқлар» пьесаси кўрсатилди. Шу мактабларнинг музика тўгарак а'золари ижросида сайлов участкасида тез-тез концерт қўйиб берилмоқда.

Сайловчилар ўз фарзандлари томонидан кўрсатилган концертларни зўр қизиқиш блан тамоша қилмоқдалар.

Е. МАНСУРОВ.

Ишчан агитаторлар

Тошкент шаҳар, Сталин районидаги 141-нчи ўрта мактабнинг ҳашаматли биносига 82/33-нчи сайлов участкаси ва агитпункт жойлашган (агитпункт мудири ўртоқ Зиёдов). Агитпункт кейинги кунларда агитация ва пропаганда ишларини жуда қизитиб юборди.

Агитпунктдаги 68 агитаторнинг ҳаммаси ҳам ўзаларига бириктилган 1-нчи ва 2-нчи Оқилон маҳалласидаги сайловчилар ўртасида турли темаларда суҳбатлар ўтказмоқдалар.

Агитатор Толипов «СССР Конституцияси дун'ёда энг демократик конституциядир», Зиёдов «Совет халқининг фаровонлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиш— Коммунистик партия фаолиятининг олий қонунидир», «Совет Армиясининг шонли 36 йиллиги», агитатор Даминов «Совет сайлов системаси» деган темаларда лекция ўқидилар.

Кейинги кунларда мактаб ҳаваскорлар тўгараги блан Тошкент область ўқитучилар маданият уйи ходимлари ҳаваскорлари тўгараги иштирокида сайловчилар учун концертлар берилди.

Агитаторлардан Даминов, Жўраева, Ҳошимова, Расулева ўртоқлар ўзлари бириктирилган хонадонларда КПСС Марказий Комитетининг сайловчиларга қарата чиқарган Мурожаати ҳақида қизиқарли суҳбатлар ўтказмоқдалар.

Ф. УСМОНОВА.

☆ ☆ ☆

Янги сайлов участкасида

Бундан бир йил илгари Оҳангарон шаҳрининг ғарбий-шимолий чеккаси қуруқ даштликдан иборат эди. Ҳозир бу ерни таниб бўлмайди. Бу ерда энергетиклар посёлкаси қад кўтарди. Тўғри ва кенг асфальтли кўчалар Ломоносов, Маяковский, Жуковский, Тельман, Максим Горький ва Шевченко номи блан аталади. Кўчалар бўйидаги тартиб блан солинган бирхилдаги оқ уйлар кишини завқлантиради.

Сўнгги кунларда меҳнаткашлар яна 600 квадрат метр уй-жой биносига эга бўлдилар. Бу ерда ўрта мактаб, клуб, поликлиника, болалар боғчаси, ошхона, магазин ва бошқа маданий-маиший муассасалар қурилмоқда.

Бу ердаги қурувчиларга бутун мамлакат ёрдамлашмоқда. Волга-Дондан кўчма бетон заводи келтирилди, ҳозирда бу заводнинг металлоконструкцияси йиғилмоқда. Гравий заводининг қурилиши бошланди. Бу ҳар икки завод битказилиб, шу йилнинг иккинчи кварталидан ишга туширилади. Қурувчилар яқинда иккита Гидронатор-автомашинаси олдилар. Меҳнаткашларнинг моддий-маиший аҳволини янада яхшилашга қаратилган бирқанча тадбирлар белгиланди. Посёлкадаги барча уйлар пар блан иситилади ва водопровод қурилади.

Давлат бу йил энергетиклар посёлкасида моддий-маиший ва уй-жой қуришни кенгайтиришга ўтган йилдагига нисбатан икки баравар кўп маблағ ажратди. Буларнинг ҳаммаси Коммунистик партияси ва Совет ҳукуматининг совет халқига кўрсатаётган буюк ғамхўрлигининг намунасидир.

Юзларча қурувчилар КПСС Марказий Комитетининг барча сайловчиларга қарата чиқарган Мурожаатига амалий иш блан жавоб бермоқдалар. Василий Клименко бошчилигидаги дурадгорлар бригадаси кундалик топшириқни икки ҳисса ошириб бажармоқда. Шунингдек экскаватор машинисти Александр Сидоров, бульдозёрчи Петр Приходько, бетончи Николай Телегузов, ғишт терувчи Иван Локтистов, бўёқчи Дмитрий Бахенов, электропайвандчи Александр Бойко ва бошқалар меҳнатда намуна кўрсатиб ишламоқдалар. Булар февраль ойи планини муддатидан илгари бажариб, сайловолди мусобақасида биринчи ўринни эгалладилар.

... Кеч кириши блан, кишилар қурилиш бошқармаси биносига жойлашган агитпунктга қараб йўл оладилар. Бу ерда газета ва журналларнинг янги чиққан сонларини ўқиш, радио эшитиш, шахмат-шашка ўйнаш мумкин. Агитпунктда сиёсий ва илмий темаларда лекциялар ўтказиб турилади. Агитпункт ҳузуридаги кутубхона ҳаммавақт гавжум бўлади, бунда сиёсий, бадиий темалардаги ҳамда сайловга доир адабиётлардан 5 мингдан ортиқ китоб бор. Агитпункт ҳузурида ташкил қилинган ёш ҳаваскорлар тўгараги сайлов кунига махсус концерт номери тайёрламоқда.

Агитпунктнинг Лариса Казакова, Зоя Муксина, Владимир Голубев, Анна Королькова, Федор Зайцев ва бошқа агитаторлари сайловчиларнинг уйида тез-тез бўлиб турадилар. Булар КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленуми қарори, совет сайлов қонуни, совет гражданларининг ҳуқуқ ва бурчлари ҳақида суҳбат ўтказадилар. Агитаторлар ўз суҳбатларини маҳаллий фактлар блан бойитмоқдалар.

Масалан, агитатор Владимир Барикин меҳнаткашларнинг моддий-маиший аҳволларининг яхшиланиши ҳақида гапирар экан, маҳаллий фактлар устида тўхталади. Ҳозир қурилишда ишловчиларнинг кўпчилиги 2 минг сўмга етказиб ҳақ олмоқдалар. Дурадгорлардан Воронин, Харадуров, механик Бровкин, инженер Трошченко ва бошқалар уй жиҳозлари ҳамда радиоприёмник сотиб олдилар, электромонтёр ўртоқ Розенталь эса ўзининг шахсий жамғармаси бадалига «Москвич» енгил автомашинага эга бўлди. Кўпгина қурувчилар кечки ишчи-ёшлар мактабига қатнашадилар, ба'зилари эса ишлабчиқариш-техника курсларида ўқийдилар.

Бундай суҳбатлар шубҳасиз сайловчида улуғ Ватанимиз блан мағрурланиш, социалистик давлатимиз куч-қудратини тобора ошириш учун янада унумлироқ ишлаш туйғуларини уйғотади.

Бу янги сайлов участкасида агитаторлар СССР Олий Совети депутатлигига кандидатлари кўрсатилган Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари Ориф Алимов ва И. В. Сталин номидаги Чирчиқ химия комбинатининг аппаратчиси Анна Маслова ўртоқларнинг таржимаи ҳоли ва иш фаолиятлари блан сайловчиларни таништирмоқдалар.

Янги сайлов участкасининг меҳнаткашлари СССР Олий Советига бўладиган сайловни меҳнатда янги ғалабалар блан кутиб олиш учун курашмоқдалар. Улар барча совет кишилари қаторида коммунистлар блан партиясизларнинг енгилмас блоки кандидатлари учун якдиллик блан овоз берадилар.

А. ТУЛИБОЕВ.

ЧОЛ

Қўлидаги беҳи ҳассасин
Тиззасига қўйиб олипти.
Ажинлари кенг манглайида
Чолларга хос тугун солипти.
Ота кўрган етмиш еттини,
Порлаб турар кўзларида нур.
Аммо, ҳануз тийрак, бетиним,
Олатасир ота тушмагур.
Кўп ҳикмат бор кекса бошида,
Ёқимлидир унинг ҳар сўзи.
Йигит-яланг унинг қошида,
Жонлантирар тарихни ўзи.
«Кўпни кўрдим, — эдим сўққа бош,
Чақиримлаб босганда йўлни,
Гўлоҳ бўлдим, қуйса ҳамки қош,
Темир косов қилиб бу қўлни,
«Ҳақ-ҳақиқат борми?» деб сўраб
Юрдим, янги бўлмай чориғим.
Чайир тўнка ёриб, қор кураб
Тополмадим бахтни, қароғим.
Нишон чурук эди лақабим,
Бойлар хўрлаб лақиллатарди.
Эшигини, гадо бўлса ким,
Очлик келиб тақиллатарди,
Арпа нони бўлиб тўтиё,
Излар эди бахтни қалбу-ўй,
Қирқ йилмикин, кўрмадим зиё,
Бурноғини суруштирма, қўй.
Чол донишманд каби ўй суриб,
Турар экан, пичирлайди лаб.
Соқолини тутамлаб туриб
Салмоқланиб бошлар яна гап:
«Келди бизга — қутлуғ бир замон,
Замирида нуқул давлат, бахт.
Толи'мизга бўлсинлар омон
Ҳукумат ва Москва-пойтахт.
Турмуш қанддак, хонадон ма'мур,
Қайси уйга кирма, рўзғор бут.
Туни блан чарақларкан нур,
Қора чироғ тутатмайди дуд.
Соч-соқолинг оқарипти денг?
Узоқ умр кўргим келар, рост.
Ҳеч гап эмас, кампир-чолларнинг
Яшариши, қўйишса ихлос».
Қўлидаги беҳи ҳассасин
Ерга тираб қўзғолди бардам,
Ажинлари кенг манглайидан
Чизиқланиб, тугун солса ҳам,
Клуб томон тезлаб қадамин
Юриб қолди чол қувноқ шудам.
У қишлоқда юрар, билмас тин,
Тиришқоқдир пахтазорда ҳам.
Тунов куни бир мажлисда, ҳа,
Гап айтипти минбарга чиқиб.
Тинглар эмиш агитпунктда
Лекциялар бўлса қониқиб.
Ўнтўртинчи март — сайлов куни
Карнайларнинг «ғати-ғути»га
Уйғониб чол, бюллетеньни
Москва деб ташлар қутига.

Султон АКБАРИЙ.

БЕРЛИН КЕНГАШИНИНГ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. МОЛОТОВНИНГ баёноти

25 январьдан 18 февральгача Берлинда Франция, Англия, Америка Қўшма Штатлари ва Совет Иттифоқи ташқи ишлар министрларининг кенгаши бўлиб ўтди. Бу кенгаш бирқанча муҳим халқаро масалаларни муҳокама қилишга бағишланган эди.

Ташқи ишлар министрларининг илгариги кенгаши 1949 йил кўкламида бўлган эди. Кейинги беш йил ичида бундай кенгашлар бўлмаган эди. Ўз навбатида, Берлин кенгаши Франция, Англия, Америка Қўшма Штатлари, СССР ва Хитой Халқ Республикаси ташқи ишлар министрларининг иштироки блан янги кенгаш ўтказиш зарур деган хулосага келдики, бу нарса муайян халқаро аҳамиятга эгадир.

I.

Кейинги беш йил ичида капитализм мамлакатлари лагеридаги тараққиётнинг урушдан кейинги тенденциялари анча яққол бўлиб аниқланди. Энди ҳаммага равшандирки, бу лагерьда Америка Қўшма Штатларининг ҳукмрон доиралари ўзларига раҳбарлик ролини олмоқчилар. Улар ҳатто, бундан ҳам каттароқ рольни ўз зиммаларига олмоқчилар. Уларнинг уялмай-нетмай гапиришларига қараганда, улар «жаҳонда раҳбарлик ролининг юкини» ўз устларига ортган эмишлар, Қўшма Штатлар «жаҳоннинг раҳбари» эмишлар, ваҳоланки бу да'волар ҳечқандай заминга асосланган эмас, албатта.

Бу интилишлар Америка Қўшма Штатлари ҳукуматининг ташаббуси блан, Англиянинг ҳукмрон доиралари актив қўллаб-қувватлагани ҳолда 1949 йилда тузилган Шимолий Атлантик блокининг барпо қилинишида ўзининг амалий ифодасини топди. Шимолий Атлантик пактини қуйидаги мамлакатлар имзоладилар: Америка Қўшма Штатлари, Канада, Англия, Франция, Бельгия, Голландия, Люксембург, Дания, Норвегия, Исландия, Португалия, Италия, Греция ва Туркия. Шу мамлакатларнинг ба'зилари пактни сиртдан қилинган бевосита таз'йиқ остида имзоладилар. Ҳақиқатда эса, бу пакт Англия-Америка блокининг қуролидир, Америка Қўшма Штатларининг ўзи шу шартномадан ўзининг жаҳонга ҳукмронлигини ўрнатиш манфаатлари йўлида фойдаланишга интилмоқда. Шимолий Атлантик пакти 1937 йилда Гитлер Германияси, милитарист Япония ва фашистлар Италияси томонидан тузилган ва дастлаб СССРга қарши қаратилган ма'лум «антикоминтерн пакти»га ўхшайди. Шимолий атлантик пактининг тақдири ҳам «антикоминтерн пакти» тақдирига қараганда яхшироқ бўлмаслигига шубҳаланиш учун ҳечқандай асос йўқ.

Жаҳонга ҳукмронлик қилиш тўғрисида ошкора да'волар қилиш блан бирликда Америка Қўшма Штатларининг, шунингдек Англиянинг ҳукмрон доиралари ўзларининг ташқи сиёсатларини «зўравонлик позицияси»да туриб ўтказмоқчи эканликларини тобора кўпроқ та'кидлайдиган бўлиб қолдилар. Буида кутилмаган бирор нарса йўқ. Жаҳонга ҳукмронлик қилишга интилишдан «зўравонлик позицияси»га асосланган сиёсатга ёки «зўравонлик асосидаги сулҳ» сиёсатига ўтиш учун бир қадам қолади, холос.

Шу сиёсатни фақат Америка Қўшма Штатлари ва Англиядагина эмас, Шимолий Атлантик блокидаги бошқа мамлакатларда ҳам мақташ нималарга олиб келганлигини эндиликда биз ҳаммамиз яхши биламиз.

Кейинги вақтларда авж олиб кетган зўр бериб қуролланиш шу сиёсатнинг бевосита ифодасидир. Зўр бериб қуролланиш Қўшма Штатларда, Англияда, Францияда, Бельгияда, Норвегияда ҳамда шу блокнинг бошқа мамлакатларида мисли кўрилмаган миқдорларга етди. Мана шундай зўр бериб қуролланиш орқасида Америкадаги ва Европадаги капиталистик монополиялар ҳозирнинг ўзидаёқ жуда кўп фойда ортдириб олдилар. Лекин бу зўр бериб қуролланиш халқларнинг, меҳнаткашларнинг елкасига кўтариб бўлмайдиган солиқларнинг ва ҳаддан ташқари ошириб юборилган мол нархларининг оғир юки бўлиб ортилди.

Атом бомбаларини рўкач қилиб ҳарқандай қўрқитишларга алоҳида аҳамият бериб келинган эди. Лекин бу ҳам узоққа бормади. Бу ишда Америка Қўшма Штатларининг танҳо монополлигини сақлаб қолишга қаратилган қуруқ умидлар асосидаги мўлжаллар бутунлай асоссиз бўлиб чиққанлигини энди ҳамма кўриб турибди.

Зўр бериб қуролланиш блан бирликда Америка Қўшма Штатлари, шунингдек Англия ҳам, Европада ва ёндош территорияларда ҳарбий базаларни кўплаб қуришни авж олдириб юбордилар. Бу ҳарбий базалар Совет Иттифоқига ва халқ демократияси мамлакатларига қарши қаратилган мақсадлар учун ошкора қурилаётганлиги, мана шу фактнинг ўзи, Америка ҳарбий базаларини вужудга келтиришнинг мудофаа манфаатларига ҳечбир алоқаси йўқлигини та'кидламоқда, холос.

«Зўравонлик позициясига» асосланган сиёсатга маҳлиё бўлиб кетиш шунга олиб келдики, «Европа мудофаа бирлашмаси» деб аталган бирлашмани барпо қилиш тўғрисида бундан икки йил муқаддам Париж шартномаси имзоланди, шу шартномада Ғарбий Германия қуролли кучларини қайтадан тиклаш кўзда тутилади. Энди герман милитаризмини қайтадан тиклаш планлари тузилмоқда, ваҳоланки Франция ва Европадаги бошқа мамлакатларгина эмас, ҳатто Америка Қўшма Штатлари ва Англия ҳам яқин-яқинлардагина бунга қарши бўлиб келган эдилар. Шу муносабат блан Германия проблемасини ҳал қилиш учун янги, шу блан бирликда ғоят жиддий қийинчиликлар пайдо бўлди.

Америка Қўшма Штатларининг халқаро муносабатлар соҳасидаги бошқа кўпгина ҳаракатлари ҳам «зўравонлик позицияси»га асосланган сиёсатнинг ифодасидир.

Масалан, Америка Қўшма Штатлари Англия ва шу блокнинг бошқа мамлакатлари блан бирликда кейинги йилларда СССРга, Хитой Халқ Республикасига ва Халқ Демократияси мамлакатларига нисбатан халқаро савдо-сотиқ соҳасида ўтказиб келаётган бутун дискриминация тадбирларидан кўз юмиб ўтиб бўлмайди. Бу сиёсат ҳозирнинг ўзидаёқ Америка Қўшма Штатларининг ва Англиянинг ўзларига жуда катта зарар келтирганлигига қарамай, нормал халқаро савдо-сотиққа бундан буён ҳам халақит бермоқ учун, демократик лагерь мамлакатлари блан иқтисодий алоқаларни чекламоқ ва қийинлаштирмоқ учун турли баҳоналар блан ҳанузгача ҳархил таз'йиқ чоралари ўтказилмоқда. Броқ, бу сиёсатнинг тескари натижаси шундан иборатки, шу йиллар ичида СССР, Хитой ва халқ демократияси мамлакатлари ўртасидаги иқтисодий алоқалар анча мустаҳкамланди, шу блан бирга, бу мамлакатлардаги иқтисодий юксалиш йилдан-йилга кучайяборди.

Америка Қўшма Штатлари ва Англиянинг ҳукмрон доиралари томонидан ўтказилаётган ва «зўравонлик позицияси»га асосланган сиёсат сиёсий соҳада ҳам, иқтисодий соҳада ҳам яхши натижалар бермаганлигини энди ҳамма кўриб турибди. Бу сиёсат ҳарбий соҳада ҳам муваффақиятсизликка учрамоқда.

Бу сиёсат, аввало, Кореядаги синовга бардош бермади. Бу сиёсат Қўшма Штатларни урушда ғалаба қозонишга олиб келмади. Қўшма Штатлар Кореяда ҳарбий интервенцияга чуволишиб қолиб, ўзининг ҳарбий обрўйини ва ўзининг ма'навий э'тиборини йўқотабошлади. Халқ ўзининг миллий ҳуқуқлари учун, ўзининг мустақиллиги ва эркинлиги учун зўр бериб курашаётган жойда бу сиёсатнинг муваффақиятсизликка учрамай иложи йўқ эди.

Америка Қўшма Штатлари Ҳинди-Хитойда Францияга ҳарқанча ёрдам бераётганлигига қарамай, буерда ҳам «зўравонлик позицияси»га асосланган сиёсат ҳечбир яхшиликка олиб келмади. Буерда Франциянинг мустамлакачилик сиёсати ва, шу блан бирликда, Америка Қўшма Штатлари томонидан ўтказилаётган сиёсат, я'ни «мустамлакачилик»ни қўллаб-қувватлаш сиёсати кетма-кет мағлубиятга учрамоқда. Ҳинди-Хитойда ўз озодлиги учун курашаётган халққа қарши олиб борилаётган ва чўзилиб кетган уруш «зўравонлик позицияси»га асосланган сиёсатнинг обрўйини кўтариш уёқда турсин, аксинча, бу сиёсатнинг обрўйини бутунлай тўкиб юборди.

Шу айтилганларга яна шуни ҳам илова қилиш керакки, Хитой халқини четэл империалистларининг зулмидан озод қилган Хитой Халқ Республикаси худди кейинги беш йил ичида барпо бўлибгина қолмади, шу блан бирликда, ўзини мустаҳкамлаб ҳам олди. Бу факт бутун Осиёдаги аҳволни тубдан ўзгартиради. Бу фактнинг бундан кейинги бутун халқаро тараққиёт учун жуда муҳим аҳамияти бор.

«Зўравонлик позицияси»га асосланган сиёсат ана шу Хитойга нисбатан ишлатилиб келди ва алоҳида ўжарлик блан ҳамда кўпгина беманни ҳаддан ошишлар блан ишлатилиб келмоқда. Лекин шу сиёсатнинг барбод бўлганлиги худди Хитойнинг ўзида айниқса яққол бўлиб кўринмоқда.

Кейинги бирнеча йил ичида социализм ва халқ демократияси мамлакатларининг бутун лагери кўп жиҳатдан мустаҳкамланди ва кучайиб кетди. Шу йиллар ичида иккинчи жаҳон бозори вужудга келди. Бу иккинчи жаҳон бозори демократик лагерьдаги юксак-индустриал мамлакатларни ҳам, шунингдек аграр-индустриал мамлакатларни ҳам ўз ичига олади. Шу мамлакатлар ўртасидаги сиёсий муносабатлар тобора яқиндан туриб ҳамкорлик қилиш ва мустаҳкамланиб бораётган дўстлик йўлида ривожланиб келди.

Америка Қўшма Штатларининг ва Англия-Америка блоки мамлакатларининг ҳукмрон доиралари томонидан ўтказилаётган ва «зўравонлик позицияси»га асосланган сиёсат нимадан иборат? Провардида бу сиёсат янги уруш тайёрлаш мақсадида ўтказилаётган ташқи ва ички сиёсатдан иборатдир. Бу сиёсатнинг бундан бошқа ма'носи бўлиши мумкин эмас. Бундай сиёсат халқларнинг мустаҳкам равишда қўллаб-қувватлашига таянишн мумкин эмас.

Қўшма Штатларнинг шу сиёсатидан бутунлай фарқ қиладиган Совет Иттифоқи ташқи сиёсати тинчликни ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлашга қаратилган сиёсатдир. Совет ҳукуматининг сиёсати, халқаро муносабатларда тинч йўл блан ҳал қилиб бўлмайдиган жанжалли масалалар йўқ, деган асосий қоидага амал қилади. Бу—тинчликни мустаҳкамлаш сиёсатидир. Бу сиёсат халқлар ўртасидаги дўстона ҳамкорлик манфаатларига мос келади ва бутун дун'ё халқларининг тинчликсевар кучларини жипслаштиришга хизмат қилади.

Америка Қўшма Штатлари ва Англиянинг шу тахлитдаги ташқи сиёсий йўли кейинги вақтларгача капиталистик лагерьдаги мамлакатларнинг кўпчилигига ма'лум даражада та'сир ўтказиб келди. «Зўравонлик позицияси»га асосланган сиёсатнинг ўтказилиши халқаро муносабатларда кескинликнинг кучайишига муқаррар сабабчи бўлди. Бу нарса Европада ҳам, Осиёда ҳам ўз та'сирини кўрсатди. Бу нарса жаҳоннинг ҳамма қит'аларида ўз та'сирини кўрсатиб келди ва кўрсатмоқда.

Хитой Халқ Республикаси ва Корея Халқ-Демократик Республикасининг ташаббуси халқаро вазиятга муҳим ўзгариш киритди, бу ташаббус ўтган йил Кореядаги урушни тамомлашга олиб келди.

Кореяда яраш битими тузилганлиги халқаро муносабатлардаги кескинликни камайтиришга ёрдам берди. Бу эса, Совет Иттифоқига халқаро муносабатлардаги кескинликни янада камайтириш масаласини ўртага қўйишга имкон берди. Берлин кенгашининг чақирилиши, шу фактнинг ўзи, бундай имкониятларнинг ҳозирги шароитларда борлигидан далолат берди.

Берлин кенгаши чақирилишидан олдин Совет Ҳукумати блан Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция ҳукуматлари ўртасида узоқ вақтларгача дипломатик ёзишмалар бўлиб турди. Ноталар айирбошлашнинг ўзига хос аҳамияти бўлди. Бу эса, Берлин кенгашини чақириш шароитини яхшилади.

Уч ғарбий давлат ҳукуматларининг таклифи, чақириладиган кенгаш Германия проблемасига тааллуқли ба'зи масалаларни ҳамда Австрия шартномаси масаласини муҳокама қилиш блан чеклансин, дейишдан иборат бўлди. Улар бошқа масалаларни ва халқаро кескинликни камайтириш тўғрисидаги умумий масалани муҳокама қилмасликка интилдилар.

Ўз навбатида, Совет Ҳукумати, Кореядаги уруш тамом бўлиб яраш битими тузилганидан кейин, халқаро муносабатлардаги кескинликни умумий камайтиришга ёрдам берадиган тадбирлар масаласини, шу жумладан қурол-яроғларни камайтириш ҳамда ўзга давлатларнинг территорияларида четэл ҳарбий базаларини бўлишига йўл қўймаслик масалаларини муҳокама қилмоқ учун қулай шароит вужудга келди, деб ҳисоблади.

Совет Ҳукумати беш буюк давлат — Франция, Англия, Америка Қўшма Штатлари, СССР ва Хитой Халқ Республикаси ташқи ишлар министрларининг халқаро муносабатлардаги кескинликни камайтириш тадбирлари масаласи устида кенгашини ўтказишни, шунингдек тўрт давлат министрларининг Германия масаласи устида, шу жумладан Германиянинг бирлигини қайтадан тиклаш ва сулҳ шартномаси тузиш проблемаси устида кенгашини ўтказишни таклиф қилди.

Ўтган йилнинг охиригача давом қилган дипломатик ёзишмаларда тўла равишда бир фикрга келишга муваффақ бўлинмади, чунки Хитой Халқ Республикасининг иштироки блан беш буюк давлатнинг юқорида айтиб ўтилган кенгашини чақиришга Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция томонидан э'тирозлар бўлди. Ўшанда Совет Ҳукумати бу масалани Франция, Англия, Америка Қўшма Штатлари ва СССР вакилларининг Берлиндаги кенгашининг муҳокамасига қўяжагини айтди. Бундай кенгаш тўғрисида гаплашилиб, бир фикрга келиб қўйилган эди.

Берлин кенгашида биз қуйидаги кун тартибини таклиф қилдик.

1. Халқаро муносабатлардаги кескинликни камайтириш тадбирлари тўғрисида ва Франция, Англия, Америка Қўшма Штатлари, Совет Иттифоқи ва Хитой Халқ Республикаси ташқи ишлар министрларининг кенгашини чақириш ҳақида.

2. Германия масаласи ва Европа хавфсизлигини та'минлаш вазифалари.

3. Австрия блан тузиладиган давлат шартномаси тўғрисида.

Кенгашда бу кун тартиби, гарчи ба'зи писандалар блан бўлса ҳам, қабул қилинди.

Берлин кенгаши олдидан ғарб мамлакатларида жамоатчилик фикрини тайёрлаш қай хилда олиб борилганлигини унутмаслик керак. Бу тайёргарлик ишларида ҳам Англия-Америка ташқи сиёсатининг мен юқорида айтиб ўтган асосий йўли ўз та'сирини ўтказди.

Кейинги вақтларда Америка Қўшма Штатлари, шунингдек Англиянинг ҳам ҳукмрон доиралари СССРга таз'йиқни кучайтирмоқ учун ҳархил чора-тадбирлар кўриб келдилар. Шу доираларнинг матбуотигина эмас, шу блан бирга, давлат арбоблари ҳам, Совет Иттифоқи блан музокаралар олиб бориш фойдасиз ва Берлин кенгаши муқаррар муваффақиятсизликка учрайди, деган ҳархил гапларни тарқатдилар. Реакцион матбуот кенгашни бузиш учун тўғридан-тўғри дўқлар қилишга қадар ҳархил усуллар блан таз'йиқ ўтказиш чораларини кўрган бўлсада, броқ, Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франциянинг Берлин кенгашидан манфаатдор эканликларини яшираолмади.

Шу мамлакатларнинг ҳукуматлари демократик жамоатчилик доираларининг таз'йиқи кучайиб бораётганлигини э'тиборга олмасликлари мумкин эмас эди, чунки демократик доиралар, тўрт давлат вакилларининг кенгаши халқларнинг халқаро муносабатлардаги кескинликни камайтиришга интилаётганликлари блан ҳисоблашсин, деб талаб қилабердилар. Халқларнинг, айниқса Осиёдаги халқларнинг миллий-озодлик ҳаракати ўсиб бораётганлиги ҳам шу томонга қараб та'сир қилмоқда. Воқиаларнинг бориши Франция, Англия ва Қўшма Штатларнинг Берлин кенгашини чақиришдан анча манфаатдор эканликларини та'кидлади.

Берлин кенгашида эришилган битимлар тўғрисида гапиришдан олдин, СССР блан уч ғарбий давлат позициялари ўртасида рўй берган тафовутларга тўхталиб ўтиш зарур.

II.

Кенгашда Германия проблемасига энг кўп э'тибор берилди. Ҳаммага ма'лумки, бу — уруш тамом бўлганидан кейин ҳал қилинмай қолган проблемалар орасида асосий масаладир. Аммо, Берлин кенгашида вакиллари қатнашган тўрт давлат шу проблеманинг тўғри ҳал қилиниши учун алоҳида мас'улдирлар. Бунинг ма'носи шуки, Германия масаласи Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш манфаатларини ҳисобга олиб, шунингдек демократик Германиянинг миллий манфаатларига мувофиқ ҳал этилиши лозим.

Муҳокамалар бу масалада Совет Иттифоқи блан Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция ўртасидаги ихтилофларнинг моҳияти нимадан иборат эканлигини тўла равишда кўрсатди. Броқ бундан, Германия проблемасига Франциядаги муносабат Америка Қўшма Штатлари ва Англия ҳукмрон доираларининг шу проблемага бўлган муносабатига тўла равишда тўғри келади, деган ма'но чиқмайди.

Совет Иттифоқи Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш вазифалари, биринчи навбатда, герман милитаризмининг қайтадан тикланишига йўл қўймаслик блан боғлиқдир, деган позицияда туриб келди ва шундай позицияда турибди.

Бундан шу келиб чиқадики, Демократик ва тинчликсеварлик негизларида Германиянинг бирлигини қайтадан тиклаш учун зарур бўлган тадбирларнинг ўтказилиши орқага сурилмаслиги лозим. Бундай позиция Гитлерга қарши коалиция иштирокчилари бўлган мамлакатлар ўртасида — Америка Қўшма Штатлари, Англия ва СССР ўртасида уруш даврида ҳам, уруш тамом бўлиши бланоқ ҳам тузилган ва кейинчалик Франция қўшилган битимларга тўла равишда мувофиқдир.

Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция ҳукуматлари эса шу позициядан четга чиқдилар, ўз вақтида ўзлари имзолаган энг муҳим халқаро битимларни оёқости қилмоқдалар ва герман милитаризмининг бош кўтаришига ёрдамлашиш йўлига тушиб қолдилар. Ҳозирги вақтда бутун Германияга нисбатан шундай қилиш мумкин бўлмаганлиги сабабли, улар Германиянинг ғарбий қисмини қайтадан ҳарбийлаштиришга зўр бериб тайёрланмоқдалар. Улар бу ишда Бонндаги Аденауэр ҳукуматига ҳам таянмоқдалар.

Агар герман милитаризмини қайтадан тиклашга йўл қўйиб бўлмайди, деган фикрга Совет Иттифоқи ҳукумати сингари Франция, Англия ва Америка Қўшма Штатларининг ҳукуматлари ҳам қўшилганларида эди, бошқа жанжалли масалаларни ҳал қилиш кўп жиҳатдан енгиллашган бўлур эди. Шундай бўлганда эди, тўрт давлат ҳукуматлари бу ишда герман милитаристларига ва қасосчиларига эмас, балки герман халқининг чинакам иродасини ифодаловчи герман демократик ва тинчликсевар кучларига таянишлари лозим бўлур эди.

Берлин кенгаши Англия-Америка блокининг «зўравонлик позицияси»га асосланган сиёсатни ёки «зўравонлик асосидаги сулҳ» сиёсатини ўтказишда ифодаланаётган ташқи сиёсий йўли герман проблемасида ҳам намоён бўлаётганлигини та'кидлади.

Буни 1952 йил май ойида имзоланган Париж ва Бонн шартномалари сингари фактлар кўрсатиб турибди. Бу шартномалар герман милитаризмининг қайтадан тикланиш хавфини айниқса актуал қилиб қўйди.

Париж шартномасига кўра, 50 йил муддат блан «Европа мудофаа бирлашмаси» деб аталган бирлашма тузилади, унинг байроғи остида «Европа армияси» ташкил қилинади, бу армия Франция, Италия, Бельгия, Голландия, Люксембургнинг, шунингдек Ғарбий Германиянинг қуролли кучларидан иборат бўлади. Бундан кўриниб турибдики, Европадаги ҳаммаси бўлиб тахминан 30 давлатдан Ғарбий Германияни ҳам ўз ичига олган олти давлат тор ва бекик ҳарбий гуруҳ тузишни ўзларига мақсад қилиб олганлар, гарчи Европа давлатларидан бешдан тўрт қисми шу гуруҳга кирмаса ҳам, лекин унга ғайриқонуний равишда «Европа давлатлари» деган вивесканн осиб қўйганлар. Шу шартнома блан Ғарбий Германия армияси (вермахт)нинг қайтадан тикланиши ва унинг мазкур ҳарбий гуруҳга киритилиши қонунлаштирилади. Дастлабки мўлжалда 12 та ғарбий герман дивизияси тузилмоқчи бўлган эди, аммо, ҳозир шу қўшинларни янада кўпайтириш планлари майдонга чиқиб қолди. 25 та ва ҳатто 60 та ғарбий герман дивизияси тузиш тўғрисида ҳозир гапсўз бўлаётганлиги тасодифий эмас. Шу муносабат блан қуйидаги фактдан кўз юмиб ўтиб бўлмайди: яқинда Ғарбий Германия парламенти (бундестаг) амалдаги конституцияга хилоф равишда шундай қарорлар қабул қилдики, бу қарорлар, 18 ёшга етган эркаклар учун Ғарбий Германияда мажбурий ҳарбий хизмат жорий қилишга имкон беради. Бу блан Аденауэр ҳукуматига армия тузиш ишида кенг йўл очиб беришга интилмоқдалар.

Олти давлат томонидан имзоланган Париж шартномасидан ташқари яна ўша вақтнинг ўзидаёқ Бонн шартномаси ҳам тузилди, бу шартномани Америка Қўшма Штатлари, Англия, Франция, шунингдек Ғарбий Германия имзоладилар. Бонн ва Париж шартномалари бир-бирини тўлдирувчи шартномалардир.

Бонн шартномасига кўра, Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция бирнеча ўн йил мобайнида Ғарбий Германияда ўз қўшинларини сақлаб туражаклар, бу эса Ғарбий Германияни ярим оккупация қилинган давлатга айлантиради. Герман милитаризмини қайтадан тиклашга йўл очмоқчи бўлаётган ғарбий герман қасосчиларининг ҳозирги вақтдаги асосий таянчи бўлган Аденауэр ҳукумати ҳам шу шартномага қўл қўйган. Бугунги кунда ғарбий герман қасосчилари герман халқи учун ҳақоратли бўлган Бонн шартномасини имзолашдан қайтмадилар. Броқ, шу нарсага шубҳа бўлиши мумкин эмаски, Париж шартномасига кўра, Ғарбий Германияда гитлерчи генераллар бошчилигида армия барпо қилинганидан кейин, ана ўшанда улар ўз имзолари блан ҳисоблашишни йиғиштириб қўядилар. Ана ўшанда уларнинг асл мақсадлари аниқ ма'лум бўлиб қолади, уларнинг агрессив қасосчилик мўлжаллари аниқ ма'лум бўлиб қолади, буни қўшни мамлакатлар биринчи галда сезиб қоладилар.

Париж ва Бонн шартномалари блан бир вақтда Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франциянинг уччаласи имзолаган декларация ҳам э'лон қилинган эди. Бу декларациянинг мақсади «Европа мудофаа бирлашмаси»ни, бинобарин «Европа армияси»ни ҳам тузишни ҳартомонлама қўллаб-қувватлаш ва тезлатишдан иборат эди.

Мана шуларнинг ҳаммаси Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция ҳукмрон доираларининг узоққа мўлжалланган планларини очиб беради, зотан Париж ва Бонн шартномалари ҳам шу планларни кўзлаб имзоланган. Гарчи Америка Қўшма Штатлари ва Англия ўз қўшинларини «Европа армияси» составига қўшмасалар-да, лекин, шунга қарамай, улар ҳақиқатда бу ишда хўжайин бўлишни истайдилар. Ғарбий герман милитаристларининг армиясини қўшган ҳолда Европа армиясини тузиш режаларини фақат Европада янги уруш тайёрлаш планлари блангина изоҳлаш мумкин. Бунда шу нарса очиқ-равшан бўлиб қолмоқдаки, Америка Қўшма Штатларининг ҳукмрон доиралари бу янги урушни «европалиларнинг» қўли блан олиб бормоқчилар.

«Европа армияси» тузилганидан кейин беш буюк давлатдан фақат Франциягина ўзининг мустақил армиясига эга бўлиш имкониятидан маҳрум бўлиб қолади, чунки унинг қуролли кучлари «Европа армияси» составига киради. Яна шу нарсага шубҳа бўлиши мумкин эмаски, бу «Европа армияси»да Ғарбий Германиянинг қуролли кучлари ҳукмронлик мавқиини эгаллаб олади. Шу блан бир вақтда, герман милитаризми томонидан янги агрессия қилинишига йўл қўймаслик мақсадини кўзда тутиб, 1944 йилда тузилган Франция-Совет шартномасининг негизлари Франция томонидан қўпол равишда оёқости қилинмоқда. Гарчи бундай позицияни Франциянинг миллий фазилати ва манфаатлари блан мослаштириш мумкинлигини тушуниб бўлмайдиган бир ҳол бўлса-да, шунга қарамай, шу йўлга кираётган француз министрлари ҳам бор.

Ма'лумки, Париж шартномаси Франция, Бельгия ва Италия парламентлари томонидан ҳали қабул қилинганн йўқ ва шу сабабли ҳали кучга кирганн йўқ. Лекин кейинги вақтларда Америка Қўшма Штатлари ва Англия томонидан — айниқса Францияга—тобора кучли таз'йиқ кўрсатилмоқда, бундан мақсад — бу шартномани ратификация қилдириш ва амалга оширабошлашдир.

Париж шартномасини ҳамда «Европа мудофаа бирлашмаси»нинг тузилишини ҳимоя қилиб, фақат Даллес ва Иден томонидангина эмас, шу блан бирга, Франция ташқи ишлар министри Бидо томонидан ҳам Берлин кенгашида ҳархил важлар айтилди. Ҳатто, Ғарбий Германия блан тузилган шартномалар келажакдаги бирлашган Германия учун расмий равишда мажбурий бўлмайди, деган гаплар ҳам айтилди. Агар герман милитаристлари ва қасосчилари Париж шартномасининг ўзларига берадиган имкониятидан Ғарбий Германияда милитаризмни қайтадан тикламоқ учун амалда фойдаланишга муваффақ бўлсалар, улар Франция, Англия ва Америка министрларининг бу гапларини бир вақти келиб эслатиб қўядилар.

Броқ, ҳозирги куннинг ўзидаёқ шу нарса равшандирки, Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция ҳукуматлари, шунингдек Аденауэр ҳукумати ҳам, Ғарбий ва Шарқий Германиянинг битта яхлит герман давлати бўлиб бирлашиш имкониятининг ўзини амалда йўққа чиқармоқдалар. Улар Париж шартномасига мувофиқ равишда, шу шартнома бутун бирлашган Германияга жорий қилинмас экан, Германиянинг ҳар икки қисмини бирлаштиришнинг ўзига йўл қўймаймиз ва, демак, бирлашган ва мустақил Германия давлатининг барпо қилинишига йўл қўймаймиз, деб ошкора айтмоқдалар. Мана шуларнинг ҳаммаси уларнинг Германия масаласидаги бошқа ҳамма таклифларига ўзлари қанчалик кам аҳамият бераётганликларини яққол кўрсатиб турибди.

Шундай деб тушуниш мумкинки, Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция министрлари Берлин кенгашида Германия проблемасини ҳақиқатан ҳал қилишга, ёки лоақал герман халқи учун муҳим аҳамияти бўлган бирор амалий масалани ҳал қилишга қизиқмаганлар. Улар ўзларининг бутун э'тиборларини фақат бир нарсага қаратганлар, я'ни Ғарбий Германияда милитаризмнинг қайтадан тикланиши учун дарвоза очиб берадиган Париж шартномасига мувофиқ «Европа армияси» тузишга йўл очиб беришга қаратганлар ва шунга интилганлар.

Немисларнинг фикри эшитилиб, Германияни бирлаштиришнинг кечиктириб бўлмайдиган вазифалари тўғрисида ва Европада тинчлик ҳамда хавфсизликни та'минлашда герман халқининг иштирок қилиши ҳақида герман халқининг ўзи қандай фикрда эканлиги билиб олинсин, деб Совет ҳукумати томонидан қилинган таклиф ҳам Берлин кенгашида қабул қилинмади. Бу таклифнинг қабул қилинишини Ғарбий Германия ҳукумати ҳам истамади, у, герман милитаризмини қайтадан тиклаш планларига қаршилик кўрсатаётган Шарқий Германия ҳукумати блан — Германия Демократик Республикаси ҳукумати блан бир жойда ўтириб гаплашишни истамаган эмиш. Ваҳоланки, ҳозирги шароитда фақат Германия Демократик Республикасигина барча тинчликсевар немисларнинг ҳақиқий иродасини, герман халқининг тинчликка ҳамда бошқа халқлар блан дўстона муносабатларда бўлишга чинакам интилаётганлигини ифодаламоқда. Немис вакилларининг фикрини эшитишдан бош тортиш Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция вакилларининг герман масаласи блан жиддий шуғулланишдан ўзларини қанчалик четга тортганликларини кўрсатади.

Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция министрлари Германия блан тузиладиган сулҳ шартномасининг совет проектини муҳокама қилишни истамадилар. Улар сулҳ шартномаси тўғрисида ўз проектларини ҳам тақдим қилмадилар. Улар ҳатто, Германия блан тузиладиган сулҳ шартномасини тайёрлашни қандай қилиб тезлаштириш масаласини кўриб чиқишдан ҳам бош тортдилар, ваҳоланки бундан бирнеча йил муқаддам тўрт давлат министрларининг кенгаши шу масалани муфассал кўриб чиқишга киришган эди.

Уч ғарбий давлат министрлари Шарқий ва Ғарбий Германия парламентларининг вакилларидан Мувaққат умумгерман ҳукумати барпо қилиш масаласини кўриб чиқишдан бош тортдилар, ваҳоланки бу нарса демократик ва тинчликсеварлик негизларида Германиянинг бирлигини қайтадан тиклаш йўлида қўйилган реал қадам бўлур эди. Улар иккита умумгерман комитети тузиш, я'ни Шарқий ва Ғарбий Германия ўртасидаги иқтисодий ҳамда ма'мурий алоқаларни яхшилаш учун бир комитет ва герман миллий маданиятини ривожлантириш учун шароитни енгиллаштириш масалалари бўйича иккинчи комитет тузиш тўғрисида совет делегацияси томонидан қилинган таклифни қабул қилишдан бош тортдилар. Улар Шарқий Германия блан Ғарбий Германияни бир-бирига яқинлаштириш йўлида бирор амалий чоралар кўришдан бўйинтовладилар, ваҳоланки шундай қилиш Германиянинг бирлигини қайтадан тиклашнинг энг тўғри йўли бўлур эди.

Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция министрлари Совет Иттифоқининг таклифини, я'ни Шарқий ва Ғарбий Германиянинг уруш оқибатлари блан боғлиқ бўлган молиявий-иқтисодий мажбуриятларини енгиллаштириш тўғрисидаги таклифини муҳокама қилишга киришмадилар. Улар Шарқий Германияда бу тадбирлар амалга оширилганлигини ва уерда, масалан, оккупация харажатлари камайтирилиб, Шарқий Германия давлат бюджети даромадларининг 4,5 процентигача келтирилганлигини биладилар, албатта. Айни вақтда Ғарбий Германияда солиқлар ортмоқда ва оккупация харажатлари тобора кўпаймоқда. Бу йил оккупация харажатлари Ғарбий Германия давлат бюджетидаги бутун даромадларнинг қарийб 35 процентини ташкил қилади.

Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция министрларининг Германия масаласидаги таклифи фақат битта бўлди — улар Шарқий ва Ғарбий Германияда «эркин сайловлар» деб аталган сайловлар ўтказишни таклиф қилдилар. Лекин бу таклифнинг Германия проблемасини Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш манфаатларига мослаб ҳал қилишга ҳамда чинакам эркин сайловлар ўтказишга ҳечқандай алоқаси йўқ эди. Яна бунинг устига, бу таклиф герман халқига ҳамда унинг демократик кучларига ишончсизлик руҳи блан суғорилган таклиф эди.

Ҳатто, Германиянинг нуқул ички иши бўлган бу ишни немисларнинг қўлидан тортиб олиб, оккупациячи ма'мурлар қўлига топшириш таклиф қилинди. Шарқий ва Ғарбий Германия парламентларининг ҳамда демократик ташкилотларининг вакилларидан Мувaққат умумгерман ҳукумати тузишда немисларга тўрт давлат ёрдам кўрсатсин ва бу ҳукуматнинг ўзи умумгерман эркин сайловларини ўтказсин, деб Совет Иттифоқи томонидан қилинган таклиф қабул қилинмади.

Умумгерман сайловларига қадар Шарқий Германия территориясидан ҳам, Ғарбий Германия территориясидан ҳам фақат жуда қат'ий равишда чекланган қўшинлардан ташқари барча оккупациячи қўшинлар олиб чиқиб кетилсин, деган таклифимиз ҳам қабул қилинмади. Бу совет таклифи оккупациячи ма'мурлар томонидан сайловларга таз'йиқ ўтказилишига йўл қўймасликка қаратилган таклиф эди. Броқ, «эркин сайловлар» деб аталучи сайлов тарафдорлари сайловларнинг чинакам эркин бўлиши манфаатларига энг кўп миқдорда мос келадиган бу таклифни ҳам қабул қилишдан бош тортдилар.

Даллес ҳозир ҳам Берлин кенгаши тўғрисида нутқлар сўзламоқда, шу нутқларида ўзини халқлар «озодлиги»нинг жонкуяр тарафдори, «эркин сайловлар» тарафдори қилиб кўрсатишга уринмоқда. Лекин биз биламизки, «озодлик» тўғрисидаги ҳарқандай сўз ҳам халқ учун, меҳнаткашлар учун чинакам озодликни ҳимоя қилабермайди. Озодликнинг ба'зи «ҳимоячилари» эксплуататорлар ва милитаристларга кенг йўл очиб қўядиган ва уларнинг ялло қилиб яшашига имкон берадиган, меҳнаткаш халқни эса уруш ва янги қирғиннинг доимий хавфи остида қолдирадиган «озодлик»ни хуш кўрадилар. Биз бундай «озодлик»ка тарафдор эмасмиз, албатта. Биз милитаристларни янги қонли урушларга халқларни тортиш имкониятидан маҳрум қиладиган озодликка, чинакам озодликка тарафдормиз.

Ма'лумки, бир вақт 1932—1933 йилларда Гитлер ва унинг тўдаси ҳам «эркин сайловлар» деб аталган сайловларга асосланиб, ҳокимият тепасига чиқиб олган эдилар. Гитлер бирданига Германиянинг рейхсканцлери бўлиб қолмаган эди. Дастлаб, бунга ма'лум фон Папен сингари ўша вақтнинг аденауэрлари йўл очиб берган эдилар. Фон Папен ҳам ҳозирги Бонн бош министри Аденауэр а'зо бўлган партиянинг а'зоси эди. Шу нарса яхши ма'лумки, ўша вақтда Гитлерни ва фон Папен сингари унинг ёрдамчиларини ҳарбий саноатни ривожлантириш йўли блан ўзларининг капиталларини айниқса кўпайтирган герман магнатлари — монополиячилари қўллаб-қувватлаган эдилар. Зўр бериб қуролланишни яна авж олдириш йўли блан ҳаддан ташқари кўп янги фойдалар ва ўта фойдалар олиш режаларини тузаётган ва ўз манфаатларини, аввало, герман милитаризмини қайтадан тиклаш планлари блан боғлаётган яна ўшандай герман магнатлари — монополиячилари ҳозир ҳам Аденауэр тўдасини қўллаб-қувватламоқдалар, я'ни Ғарбий Германияни қайтадан ҳарбийлаштиришни тезлатишни орзу қилаётган тўдани қўллаб-қувватламоқдалар.

Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция ҳукуматлари оғизда ўзларини эркин сайловлар тарафдори қилиб кўрсатмоқдалар, аммо, амалда эса, герман халқининг демократик ва тинчликсевар кучлари блан ишлашдан бош тортмоқдалар. Улар ўзлари Германияга бермоқчи бўлган «эркинлик»ни оккупациячи қўшинларга таяниб, оккупациячи ма'мурларнинг қўли блан та'минлаш яхшироқ бўлади, деб мўлжалламоқдалар. Германиянинг демократик ва тинчликсевар кучларига бундай ишончсизлик Германиянинг демократик ва тинчликсеварлик негизларида бундан буён ривожланишини осонлаштириш уёқда турсин, балки Германия милитаристлари ва қасосчиларига тўғридан-тўғри мадад бўлади, герман милитаристлари ва қасосчилари ўз мақсадларига эришмоқ учун ҳозирги вақтда Ғарбий Германияда шундай мададдан фойдаланмоқдалар.

Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция ҳукуматларининг Германияга нисбатан юргизаётган ҳозирги сиёсатида ҳамма нарса «Европа мудофаа бирлашмаси» тузиш, я'ни «Европа армияси» тузиш планларига бўйсундирилгандир, бу, эса, Ғарбий Германияда милитаризмнинг қайтадан тикланишига олиб бормоқда. Бу йўл Европада тинчликни мустаҳкамлаш ишига хизмат қилиши мумкин эмас. Бундай йўл тутилиши, шу блан бирликда, Германиянинг бирлигини қайтадан тиклаш йўлини узиб қўяди, чунки Ғарбий Германия тинчликсевар давлат бўлмай қолади ва Германияни демократик ҳамда тинчликсеварлик негизларида қайтадан тиклаш ҳам мумкин бўлмайдиган иш бўлиб қолади.

Совет Иттифоқи бошқача сиёсат тарафдоридир, Германия масаласида бошқача йўл тутиш тарафдоридир.

Бу нарса Совет Иттифоқининг сулҳ шартномаси тузишни тезлатиш тўғрисидаги, шунингдек Германияни бирлаштириш, мувaққат умумгерман ҳукумати барпо қилиш ва эркин умумгерман сайловлари ўтказиш тўғрисидаги таклифларида ўз ифодасини топди. Бу таклифлар Германиянинг бир миллий давлат бўлиб бирлаштирилишини бутун чоралар блан тезлаштириш ва, шу блан бирликда, Германиянинг демократик ва тинчликсеварлик негизларида янада ривожланишини та'минлаш мақсадларини кўзда тутган таклифлар эди. Мутлақо равшандирки, СССРнинг таклифлари Германиянинг Европада агрессиянинг хатарли ўчоғига яна айланиб кетишига имкон берадиган шароитнинг вужудга келишига йўл қўймайди. Бу таклифлар Германия милитаризмини қайтадан тиклашга йўл қўймаслик мақсадига асосланган таклифлардир.

Шундай қилиб, Германия масаласини ҳал қилиш энди битта асосий проблемага: **Германия милитаризмини қайтадан тиклашми ёки қайтадан тикламасликми**, деган проблемага тақалиб қолди.

Шуни айтиш керакки, «Европа армияси»ни тузиш ва шу блан бирликда, Ғарбий Германияда милитаризмни қайтадан тиклаш сиёсатига Франция, Англия сингари мамлакатларда ва ҳатто Ғарбий Германияда ҳукумат доираларидан ташқарида актив қаршилик кўрсатилмоқда.

Чунончи, Францияда фақат ишчилар ва меҳнаткашларнинг бошқа табақалари орасидагина эмас, ҳатто буржуа доираларида ҳам бу сиёсатга қаршилик кучаймоқда. Франция парламентида бу қаршилик тобора кучайиб бормоқда. Инглиз халқи орасида бу сиёсатдан норозилик кенг авж олган. Парламентдаги лейбористларнинг деярлик ярмиси лейбористлар партиясининг ўнг раҳбарлари ўтказишини талаб қилаётган бу сиёсатга қарши бўлиб чиқаётганликлари тасодифий эмас. Ҳатто, Ғарбий Германияда ҳам социал-демократлар омманинг кайфияти блан ҳисоблашиб, Аденауэрнинг сиёсатига қарши бўлиб чиқишни, я'ни Германияни бирлаштиришдан воз кечиб бўлса ҳам, Германия милитаризмини қайтадан тиклашни жадаллаштиришга қаратилган сиёсатга қарши бўлиб чиқишни давом эттирмоқдалар.

Бунинг сабаби ҳам ма'лум. Герман милитаризмини қайтадан тиклашга олиб борувчи сиёсат Европанинг ҳамма мамлакатларида ҳақли равишда безовталик туғилишига сабаб бўлмоқда.

«Европа армияси»ни тузиш сиёсати ўтказилаётганлиги муносабати блан: иш қаёққа қараб бормоқда — тинчликни мустаҳкамлашга қараб бормоқдами, ёки янги урушга қараб бормоқдами, деган савол кўндаланг бўлиб қўйилади.

Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франциянинг Германия масаласида тутаётган ҳозирги йўли қаёққа олиб боради?

Бу йўл Европадаги бир тўда давлатларнинг Европадаги бошқа давлатларга қарши ҳарбий гуруҳини тузишга олиб боради. Шу йўлдан бориш Европада тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамлаш вазифаларидан воз кечиш демакдир. Шу йўлдан бориш Европада янги уруш тайёрлаш йўлига тушиб олиш демакдир, бу эса ,учинчи жаҳон урушига олиб келади.

(ОХИРИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

БЕРЛИН КЕНГАШИНИНГ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. МОЛОТОВНИНГ баёноти

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

Франция, Италия, Бельгия ва улар блан боғлиқ бўлган Европа мамлакатлари ўз хавфсизликлари манфаатларини кўзлаб шу йўлдан боришга мажбур бўлиб қолдилар, деган гап тўғрими? Уларнинг хавфсизлигини ва Европада тинчликни та'минламоқ учун «Европа мудофаа бирлашмаси»ни тузиш, шу блан бирликда, Ғарбий Германияни ҳам қайтадан ҳарбийлаштириш ҳақиқатан ҳам зарурми?

Кейинги вақтларда, айниқса Францияда, «Европа мудофаа бирлашмаси»нинг альтернативаси борми, я'ни бу машъум «бирлашма»ни нима блан алмаштириш мумкин ва Ғарбий Германияда милитаризмни қайтадан тиклашга таянадиган «Европа армияси» тузмасдан туриб ҳам Европада тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш мумкинми, деган саволни қайта-қайта бермоқдалар. Гарчи бу саволлар неча марталаб қўйилган бўлса-да, лекин одатда бу саволлар Париж ва Бонн шартномаларида кўзда тутилган планларни бир амаллаб оқламоқ учун қўйилган саволлар эди.

Берлин кенгашида Совет Иттифоқи Европа давлатларининг ҳарбий гуруҳларини тузиш планларига конкрет планни қарама-қарши қилиб қўйди. Шу конкрет планга кўра, Европадаги ҳамма мамлакатлар учун тинчликни ва хавфсизликни та'минлаш мустаҳкам заминга қўйилган бўлур эди. Бу план «Европада коллектив хавфсизлик тўғрисидаги умумевропа шартномаси»нинг совет проектида ўз ифодасини топди.

«Умумевропа шартномаси» Европада агрессияга ва тинчликнинг бузилишига қарши тегишли гарантияларни кўзда тутади. Шу шартномага Европадаги ҳамма давлатлар, ўзларининг ижтимоий тузумларидан қат'и назар, иштирок қилишлари мумкин. Германиянинг бирлиги қайтадан тиклангунча бу шартномага Германия Демократик Республикаси ҳам, шунингдек Германия Федерал Республикаси ҳам иштирок қилишлари мумкин бўлур эди, Германия давлатининг бирлиги қайтадан тиклангандан кейин эса — бирлаштирилган Германия иштирок қилиши мумкин бўлур эди. Шартнома қатнашчиларидан бирортасига қуролли ҳужум бўлган тақдирда, шартноманинг бошқа қатнашчилари халқаро тинчликни ва Европада хавфсизликни тиклаш ва қўллаб-қувватлаш мақсадида ўзларида бўлган ҳамма воситалар блан, ҳаттоки, қуролли кучларни қўлланиш йўли блан ҳам ёрдам кўрсатишлари шартномада кўзда тутилади.

Шу блан бирликда, совет таклифлари ҳозирнинг ўзидаёқ Германиянинг аҳволини анча енгиллаштиришни, шу жумладан, Германиянинг бутун территориясидан тўрт давлатнинг қат'ий равишда чекланган қўшинларидан ташқари барча оккупациячи қўшинларини олиб чиқиб кетишни кўзда тутади.

Совет таклифлари Европа давлатларининг бир-бирига қарама-қарши қилиб қўйилган ҳарбий гуруҳлари ўрнига, Европада коллектив хавфсизликнинг самарали системасини вужудга келтиришга қаратилган таклифлардир.

Ўзаро ёрдамлашиш тўғрисидаги маҳаллий американаро шартнома 1947 йилдан бери давом этиб келмоқда, Америка Қўшма Штатлари ва Латин Америкасидаги барча республикалар шу шартномага қўл қўйганлар. Қат'ий мудофаа характерида бўлиши та'минланган ҳолда, мана шундай маҳаллий битимлар ижобий аҳамиятга эга бўлиши мумкин, аммо Америка Қўшма Штатлари ҳукмрон доираларининг мазкур шартномадан коммунизмга қарши кураш баҳонаси остида ўзларининг тор манфаатлари учун фойдаланишга уринаётганликларини қонуний деб ҳисоблаш ярамайди. Совет делегацияси «Европада коллектив хавфсизлик тўғрисидаги умумевропа шартномаси»га қарши қилинган э'тирозларга зарба бериб, Европа учун тузиладиган маҳаллий шартномага қарши қаратиладиган бундай э'тирозларнинг нақадар асоссиз эканлигини кўрсатиб берди. Ҳақиқатан ҳам мудофаа характерида бўлган бундай шартнома Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставининг принципларига ҳам тўла равишда мос бўлиб тушади.

Ҳозирги дун'ё парчаланган ҳолда турибди, эндиликда ижтимоий тузумлари турлича бўлган мамлакатлар бор, деб Берлин кенгашида қайта-қайта гапирилди. Ўз-ўзидан ма'лумдирки, шу факт блан ҳисоблашмаслик мумкин эмас. Фақат Совет Иттифоқигина эмас, шу блан бирга, бирқанча бошқа давлатлар ҳам социализм ва халқ-демократияси йўлига тушиб олиб, шу йўлдан муваффақиятли равишда олға бораётганликлари блан ҳисоблашмаслик мумкин эмас.

Биз буни XX асрнинг энг улуғ муваффақияти деб биламиз. Биз тинчлик, демократия ва социализм лагерининг ҳозирги вақтда 800 миллион кишидан иборат аҳолиси бўлган давлатларни бирлаштириб турганлигини инкор қилмоқчи эмасмиз. Бу демократик лагерьнинг кучлари ўсиб бораётганлиги яққол кўриниб турибди ва, ҳақиқатан ҳам, кўп жиҳатдан ибратлидир.

Броқ биз, ижтимоий тузуми турлича бўлган давлатларнинг тотув бўлиб яшаши мумкин, деган ленинча принципда изчил равишда турибмиз. Биз, масалан, Европа мамлакатларининг ижтимоий тузумларида фарқ бўлишига қарамай, Европанинг ҳамма халқлари тинчликнинг сақланишига ва мустаҳкамланишига манфаатдордирлар, деб ҳисоблаймиз. Биз тинчликни ҳимоя қилиш масаласида Европада ҳам, бутун дун'ёда ҳам икки лагерь бўлмаслигига интилмоқдамиз. Биз Европадаги барча давлатларни бир-бирларига қарши қаратилган **ҳарбий гуруҳлар тузишдан воз кечишга** чақирамиз, чунки бундай гуруҳларнинг тузилиши урушга олиб келмаслиги мумкин эмас. Бунинг ўрнига биз ўз хавфсизлигини та'минлашга ва Европада тинчликни мустаҳкамлашга интилаётган **барча Европа давлатларининг ягона лагерини барпо қилишни** таклиф этаётирмиз. Европа хавфсизлигининг бундай системасида ҳечқандай, ҳаттоки энг кучли, давлат ҳукмронлик мавқеига эга бўлмаслиги лозим. Шу коллектив хавфсизлик системасига қатнашувчи барча давлатларнинг шу давлатлардан ҳарқайсисининг суверенитети та'минланиши ва четдан бўладиган ҳамлалардан ҳимоя қилиниши лозим. «Европада коллектив хавфсизлик тўғрисидаги умумевропа шартномаси» проекти мана шу асосларга қурилган.

Бу проект Франция, Англия ва Америка Қўшма Штатларининг ташқи ишлар министрлари томонидан қўллаб-қувватланмади. Лекин ҳечқандай министр Европа халқларининг коллектив хавфсизлиги идеясини рад қилаолмайди. Бу идея халқларга тушунарли идеядир. Бу идеяга тинчликсевар кишиларнинг ҳаммаси хайрихоҳдирлар.

Европада коллектив хавфсизлик тўғрисидаги умумевропа шартномаси идеяси миллион-миллион кишиларнинг қалбларига ўзи учун янгидан-янги йўллар очади ва бу — Европада, шу блан бирликда эса, бутун дун'ёда ҳам тинчлик ва хавфсизлик ишига жуда тўғри хизмат қилади. Шу блан бирга, Совет Иттифоқи сулҳ шартномаси тузилгунча герман қуролли кучларининг барпо қилинишига йўл қўйилмасин, деган фикрни айтди, бунинг ма'носи, шу давр ичида Германия бетарафлашган бўлиб туради, демакдир.

Айрим министрлар «Европа мудофаа бирлашмаси» тузиш тўғрисида, Ғарбий Германияни қайтадан ҳарбийлаштириш тўғрисида бундан буён ҳам ҳархил планларни чизишлари мумкин, албатта. Лекин бундан халқлар қўллаб-қувватламайдиган яна битта самарасиз ҳарбий гуруҳдан бошқа ҳечнарса келиб чиқмайди. Европа халқларининг коллектив хавфсизлиги идеясига, я'ни умумевропа шартномасида ифодаланган, ёки бошқа бирор формада ифодаланиши мумкин бўлган идеяга келганда, бу бутунлай бошқа гапдир. Бу идеяга Европа халқлари тобора кўпроқ хайрихоҳлик билдирмоқдалар, чунки бу идеяда тинчликни мустаҳкамлаш, умумий хавфсизликни ўрнатиш йўлидаги энг кучли интилишлар ифодалангандир.

Совет ҳукумати Шимолий Атлантик пактига, я'ни Англия-Америка блокининг жаҳонга ҳукмрон бўлиш йўлидаги интилишларини ифодаловчи пактга ўзининг салбий муносабатини ҳечқачон яширган эмас. Германия милитаризмини қайтадан тиклашга бевосита ёрдамлашишни ўз ичига олган «Европа мудофаа бирлашмаси» тузиш йўлидаги уринишлар мавжуд келишмовчиликларнинг кўп жиҳатдан кўпайтирар. Совет ҳукумати бу келишмовчиликларнинг кўпайтирилишига қаршидир. Биз жаҳондаги халқларнинг тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларини кўзда тутиб ҳал қилишга интилмоқдамиз. Шунинг ўзи ҳам Совет Иттифоқининг Европадаги ва ҳаттоки, Европадан бошқа жойлардаги барча тинчликсевар халқларнинг ҳисларини ва фикрларини ифодалаётганлиги айниқса яққол кўриниб турибди.

Германия масаласининг Берлин кенгашида муҳокама қилиниши бунда Совет Иттифоқи блан уч ғарбий давлат ўртасидаги келишмовчилик аввало Германия милитаризми масаласида эканлигини кўрсатди, чунки Германия милитаризмини қайтадан тиклаш планлари мавжуддир. Гитлер агрессиясига қарши курашнинг асосий оғирлигини ўз зиммасида кўтарган Совет Иттифоқи, агар герман милитаризмининг қайтадан тикланишига йўл қўйиладиган бўлса, янги агрессия хавфига аҳамиятсиз хавф деб қарай олмайди.

Ғарбий Германияни қайтадан ҳарбийлаштириш хавфи кучайиб бораётганлиги Австрия масаласига ҳам та'сир қилмай қолаолмайди.

Австрия блан тузиладиган шартнома проектининг айрим моддаларига ўтган беш йил давомида э'тироз билдириб келган Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франциянинг ана шу э'тирозларидан қайтишга тайёр эканликлари Берлин кенгашида аниқланди. Шунинг ўзи уларнинг илгариги э'тирозлари нақадар асоссиз бўлганлигини етарли даражада та'кидлаб кўрсатди.

Берлин кенгашида совет делегацияси ўзининг икки таклифи қабул қилинган тақдирда, Австрия шартномасини дарҳол имзолашга тайёр эканлигини айтди. Бу икки таклифнинг зарурлигини «Европа мудофаа бирлашмаси»ни тузиш тўғрисидаги Париж битимининг имзоланганлиги тақозо қиларди.

Мана шу икки таклиф қуйидагилардан иборат бўлди:

Биринчидан, биз, гитлеризмга қарши олиб борилган урушда ва Австрияни озод қилишда иштирок қилган бошқа давлатларга қарши қаратилган ҳечқандай ҳарбий гуруҳларда иштирок қилмаслик ва Австрия территориясини четдан ҳарбий базалари барпо қилиш учун бермаслик мажбуриятини Австрия ўз устига олсин, деб таклиф қилдик.

Иккинчидан, биз, Германия блан сулҳ шартномаси тузиш тўхталиб турганлиги сабабли, тўрт давлатнинг ҳозир Австрия территориясида турган ҳарбий қисмларини қолдириш имконияти берилади ҳамда тўрт давлатнинг ҳарбий қисмларини Австрия территориясидан олиб чиқиб кетиш масаласи 1955 йилдан кечиктирилмай яна кўриб чиқилади, деган нисанданинг Австрия шартномасига киритилишини талаб қилдик. Агар «Европа армияси» тузиш планлари бўлмаганида эди, бу кейинги нисанданинг зарурияти бўлмас эди. Америка Қўшма Штатлари ва Англия ҳозирги вақтда Франциянинг ва бошқа мамлакатларнинг Ғарбий Германияда милитаризмни қайтадан тиклашга рози бўлишлари учун ҳархил таз'йиқ чораларини кўраётганликлари сабабли, Австрия шартномасига шундай нисанданинг киритиш зарур бўлиб қолди, чунки Ғарбий Германияда милитаризмнинг қайтадан тикланиши Австрияга нисбатан янги аншлюсс (Австрияни қўшиб олиш) хавфини кучайтириши турган гап.

Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция ҳукуматлари Австрия шартномасига мана шу икки нисанданни киритиш тўғрисида Совет Иттифоқи томонидан қилинган таклифга рози бўлмадилар. Бу блан улар Австрия ҳукуматининг ҳам шу таклифларга лозим бўлган даражада э'тибор бериб қарашига халақит бердилар. Бунинг натижасида Австрия шартномаси имзоланмай қолди.

Бу келтирилган фактлар шуни кўрсатадики, Австрия шартномасининг имзоланмай қолганлиги учун жавобгарлик герман милитаризмини қайтадан тиклаш планларидан воз кечишни истамаётган Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция ҳукуматларининг устига тушади. Герман милитаризмини қайтадан тиклаш Австрияга нисбатан янги аншлюсс хавфини кучайтиради.

Австрия шартномасининг имзоланмай қолганлиги учун айбни Совет Иттифоқига тўнкаш мақсадида ҳозирги вақтда Америка Қўшма Штатларида, Англияда ва Францияда, шунингдек Австрияда ҳам расмий шахслар томонидан қилинаётган уринишлар бутунлай асоссиз уринишлардир. Ҳозирги шароитда Совет ҳукумати герман милитаризмининг қайтадан тикланиш хавфи блан ва Австрияга нисбатан янги аншлюсс қилиш хавфи борлиги блан ҳисоблашмаслиги мумкин эмас, шунинг учун ҳам бунга йўл қўймаслик Австрия шартномасида махсус кўрсатиб ўтилади. Совет Иттифоқи Австрия халқининг манфаатларига, шунингдек Европадаги барча халқларнинг тинчликлиги ва хавфсизлиги манфаатларига мос бўлган мазкур таклифлар қабул қилинган хамоно Австрия блан тузиладиган шартномани имзолашга ўзининг тайёр эканлигини билдиради.

III.

Берлин кенгашида Германия ва Австрия масалаларидан ташқари яна бир масала — халқаро муносабатлардаги кескинликни камайтириш тадбирлари масаласи, я'ни кун тартибининг биринчи моддасида кўзда тутилган масала ҳам муҳокама қилинди. Бу масаланинг муҳокама қилиниши, ҳеч шубҳасиз, ўзига хос аҳамиятга эга бўлди.

Берлин кенгашида ҳаммаси бўлиб 27 та мажлис ўтказилди. Кенгаш қатнашчиларининг тор состави блан ёпиқ характерда ўтказилган 6 та мажлис ҳам шу ҳисобга киради. Бу ёпиқ мажлисларда асосан кун тартибининг 1-нчи моддасига тааллуқли масалалар кўриб чиқилди.

Шу муҳокамалар натижасида министрлар келишиб, иккита қарорга келдилар.

Ма'лумки, СССР, Америка Қўшма Штатлари, Франция ва Англия ҳукуматлари қуролсизланиш проблемасини муваффақиятли ҳал қилишга, ёки, лоақал, қурол-яроғларни анча камайтиришга ёрдамлашадилар, деган битимга келинди. Бу битим совет делегациясини тўла қониқтираолмади. Қурол-яроғларни ёппасига камайтириш бўйича бу йил Жаҳон конференциясини чақириш тўғрисидаги бизнинг таклифимиз бу битимда ўз ифодасини топмади. Шундай бўлса ҳам, бу битим тўрт давлат ҳукуматлари устига ма'лум мажбуриятлар юклайди. Бу битим зўр бериб қуролланишга қарши қаратилган битимдир. Бу битим, лоақал, қурол-яроғларни анча камайтиришга ёрдамлашиш мажбуриятини юклайдики, буни Совет Иттифоқи муттасил талаб қилиб келди.

1954 йил 26 апрельда Жанвада кенгаш чақириш тўғрисида ҳам битимга келинди. Бу кенгаш Корея масаласини тинч ҳал қилиш бўйича Корея Республикаси, Корея Халқ-Демократик Республикаси иштироки блан ва Корейдаги уруш ҳаракатларида қуролли кучлари иштирок қилган ва кенгашда қатнашишни хоҳлаган бошқа мамлакатлар иштироки блан ҳамда Ҳинди-Хитойдаги тинчликни тиклаш масаласи бўйича бунга манфаатдор бўлган давлатларнинг иштироки блан чақириладиган СССР, Америка Қўшма Штатлари, Франция, Англия ва Хитой Халқ Республикаси вакилларининг кенгаши бўлади.

Шундай қилиб, 26 апрельда Жанвада кенгаш бўлади, беш буюк давлат иштирок қиладиган бу кенгашда Осиёдаги аҳволнинг энг ўткир икки масаласи: Корея масаласи ва Ҳинди-Хитойдаги аҳвол масаласи муҳокама қилинади. Бу блан Хитой Халқ Республикаси бошқа буюк давлатлар блан бўладиган кенгашда ўзининг қонуний ўрнини олади.

Берлин кенгашида эришилган бу битимнинг аҳамиятига ҳозирча тўлиқ баҳо бериб бўлмайди. Лекин бу битим Осиёдаги икки муҳим проблемани ҳал этишга хизмат қилиши мумкин, бу эса халқаро кескинликни янада камайтиришга ёрдам беражак.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеяси Корея масаласини ҳал қилишда ҳам Америка Қўшма Штатлари томонидан бўлиб турган таз'йиқ остида ҳаракат қилганлиги сабабли бу масалани ҳал этишда ожизлик қилди. Америка Қўшма Штатлари томонидан бўлаётган бундай таз'йиқ Бош Ассамблеяни нотўғри қарорлар чиқаришга олиб келди, бу қарорлар Корея масаласи бўйича Сиёсий конференция чақиришни муваффақиятсизликка учратди. Пханьмыньчжондаги музокараларда ҳам Америка Қўшма Штатларининг вакиллари шу тахлитда ҳаракат қилдилар.

Берлин кенгаши бу тугунни ечишга ёрдам берди. Эндиликда Совет Иттифоқи, Хитой Халқ Республикаси, Америка Қўшма Штатлари, Англия ва Франция вакиллари Кореянинг ҳар икки қисмидан бўлган вакиллар блан биргаликда Корея масаласини узил-кесил ҳал қилиш масаласини кўриб чиқишлари мумкин. Вазифа шуки, демократик негизларда Кореянинг бир бутун миллат бўлиб бирлаштирилишига ва Кореянинг ярашишдан мустаҳкам сулҳга ўтишига ёрдам бериш керак.

Франциянинг Берлин кенгашидаги вакили Ҳинди-Хитой масаласига нисбатан алоҳида манфаатдор эканлигини кўрсатди. Бу ерда Франциянинг мустамлакачилик сиёсати Вьетнам халқининг қаҳрамонларча курашига, я'ни тинч яшаш ва миллий озодлик ҳуқуқларини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган Вьетнам халқининг қаҳрамонларча курашига дуч келиб, боши берк кўчага кириб қолди. Шу блан бирликда, мустамлакачилик сиёсати француз халқидан янгидан-янги ва шу блан бирликда беҳуда қурбонлар беришни талаб қилаберди, кўтариб бўлмайдиган оғир юкни француз халқи устига юклаб қўйди.

Жанвадаги кенгаш олдида мураккаб вазифа турибди, я'ни Ҳинди-Хитой халқларининг тинчлигини ва миллий ҳуқуқларини тиклашни та'минлаш вазифаси турибди. Бу вазифани ҳал қилишда кўп нарса Франция ҳукуматининг позициясига, лекин шу блан бирга, Ҳинди-Хитой ишларига тобора кўпроқ аралашаётган Америка Қўшма Штатларининг позициясига ҳам боғлиқдир. Аммо, асосий нарса эса, кенгашдаги барча қатнашчиларнинг Ҳинди-Хитойда тинчликни тиклаш масаласини беҳуда урушни давом эттириш йўли блан эмас, балки халқларнинг озодлигига ва миллий мустақиллиги принципларига мос келадиган битимлар тузиш йўли блан ҳал қилиш зарурлигини э'тироф этишларига боғлиқдир.

☆ ☆ ☆

Берлин кенгашининг якунлари ҳозир кенг муҳокама қилинмоқда. Кўп мамлакатларда расмий вакиллар ва турли маслаклардаги матбуот бу масала устида фикр баён қилмоқда.

Яқинда Франция ташқи ишлар министри Берлин кенгашининг аҳамияти ҳақида гапирди ва, айниқса, Жанвада янги кенгаш чақириш ва унда Ҳинди-Хитойдаги тинчликни тиклаш масаласини муҳокама қилиш тўғрисидаги битимнинг муҳимлиги ҳақида гапирди. Воқиаларнинг бориши бу проблеманинг ҳал этилиши нақадар актуал бўлиб қолганлигини кўрсатади.

Англия ташқи ишлар министри ўтган ҳафта умум палатасида сўзлаган нутқида Берлин кенгаши тўғрисида бирқанча танқидий мулоҳазаларни айтди, лекин, шу блан бирга, бу кенгашни «тўла равишда мақсадга мувофиқ» деб э'тироф қилди. У, ўз сўзига илова қилиб, «ҳеч шубҳасиз, кенгаш халқаро кескинликни кучайтирмади» деди. СССРга таз'йиқ ўтказиш йўлидаги уринишлар блан алоқадор бўлган ба'зи режалар барбод бўлганлигидан норозилик унинг гапларидан сезилиб турибди.

Яна шу нарса ҳам ма'лумки, Қўшма Штатларда айрим сенаторлар Даллесни қоралаб гапирдилар. Уларнинг гапига қараганда, Даллес Хитойга нисбатан ортиқча ён берган эмиш. Бу сенаторлар орқага қайтишдан ўзларини тўхтатаолмаётирлар ва улар улуғ хитой халқининг ажнабий капитал томонидан инсофсизлик блан эксплуатация қилиниб келган эски ярим мустамлака давлат ҳолида қолишини истайдилар. Лекин унақа замонлар абадий қайтмас бўлиб ўтиб кетди. Умид қиламизки, буни мазкур сенаторлар ҳам англаб қолурлар.

Мана шу айтилганларнинг ҳаммасига асосланиб, ма'лум хулосаларга келиш мумкин.

Берлин кенгаши натижаларига ортиқча баҳо бериб юбориш керак эмас, албатта. Айниқса бу тўғрида фақат Жанва кенгашининг натижаларига қарабгина чинакам фикр юритиш мумкинки, бу кенгашни чақириш тўғрисида Берлинда битимга келинган эди.

Броқ, шу факт блан ҳисоблашмаслик ярамайдики, буюк давлатларнинг кенгашларини ўтказишда беш йилга чўзилиб кетган узоқ муддатли танаффус тугади. Берлин кенгаши бўлиб ўтди, бу кенгаш бирқанча халқаро масалаларни аниқлаб олишга ёрдам берди ҳамда Америка Қўшма Штатлари, Англия, Франция, Совет Иттифоқи ва Хитой Халқ Республикаси вакилларининг бошқа давлатлар вакиллари блан бирликда кенгашини ўтказишга йўл очди.

Совет Иттифоқи томонидан кўрилаётган тадбирлар халқаро муносабатлардаги кескинликни камайтиришга ва, бинобарин, тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган тадбирлардир. Фактлар бу тадбирларнинг натижасиз бўлиб қолмаётганлигини кўрсатади.

Ҳамма нарса Совет ҳукумати томонидан ўтказилаётган сиёсат Совет Иттифоқининг ва бутун демократик лагерьнинг халқаро позицияларини мустаҳкамлашга ёрдам бераётганлигини кўрсатиб турибди.

Германия Демократик Республикаси ички ишлар министрлигининг ахбороти

БЕРЛИН, 3 март. (ТАСС). АДН агентлиги Германия Демократик Республикаси ички ишлар министрлигининг ахборотини э'лон қилди. Америка радиоси ва Ғарбий Берлиндаги Америка тарафдори бўлган матбуот, Германия Демократик Республикасининг давлат хавфсизлиги органлари одамларни қамоққа олмоқда, деган ёлғон хабарларни тарқатган эди. Мазкур ахборотда ўша ёлғон хабарлар фош қилиб ташланади. Ма'лум америка органларининг топшириғи блан тарқатилаётган бу хабарлар, — дейилади ахборотда, — бошидан-охиригача уйдирма бўлиб, аҳволни кескинлаштиришга қаратилган «совуқ муносабатлар уруши» воситаларидандир...

Американинг ёлғон хабарлари ҳозирги вақтда Аденауэр ҳукумати томонидан Бонн бундестагида мажбурий ҳарбий хизматни жорий қилиш тўғрисидаги моддаларни қабул қилиш йўли блан зўр бериб ўтказилаётган тадбирлардан, я'ни Ғарбий Германияни ҳарбийлаштириш тадбирларидан диққатни четга тортиш мақсадларини кўзда тутади. Провакаторлар шу хилдаги хабарлар тарқатиш блан Германия Демократик Республикасида безовталик туғдиришга беҳуда уринмоқдалар.

Америка-Совет дўстлиги Миллий кенгашининг баёноти

НЬЮ-ЙОРК, 3 март. (ТАСС). Америка-Совет дўстлиги миллий кенгаши баёнот берди. Баёнотда, тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг Берлин кенгаши тинчлик ишининг катта ютуғи бўлди, дейилади.

Миллий кенгаш ўзининг шу баёнотида, Германияни қайтадан қуроллантиришга асосланган ва Ғарб томонидан ўртага ташланган программа, я'ни Европа мудофаа бирлашмаси тузиш программаси таҳлика туғдирмоқда, аммо совет таклифи «Европадаги ҳамма мамлакатлар учун хавфсизликни та'минлашнинг кенг планидир» дейди.

«Жанвада учрашишга қарор қилинганлиги, — дейилади баёнотда, — тинчликсевар кучларнинг бундан кейин ҳам кенгашлар, музокаралар ва битимлар бўлишига муваффақият блан эришишлари мумкинлигини кўрсатади».

«Ниҳоят, шуни кўрсатиб ўтиш керакки, — дейилади баёнотда, — Берлин кенгаши Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бутун дун'ёда қуролсизланиш тўғрисидаги резолюциясига мувофиқ, қуролсизланиш масаласини давлатлар ўртасида янада муҳокама қилиш учун негиз солди...

Америка халқи халқаро ишларда Америка-Совет ҳамжиҳатлиги ва ҳамкорлиги бўлиши мумкин эканлигини тобора кўпроқ тушунмоқда.

Биз Америка Қўшма Штатларидаги барча тинчликсевар кишилар блан бирликда, Америка-Совет ҳамкорлигини вужудга чиқариш учун бундан буён ҳам бутун кучимизни сарф қиламиз».

ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ВА КОРЕЯ ХАЛҚ-ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ЖАНВА КЕНГАШИДА ҚАТНАШИШ ТЎҒРИСИДАГИ ТАКЛИФНОМАНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИЛАР

Тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг 25 январьдан 18 февральгача бўлган давр ичида Берлинда бўлиб ўтган кенгашида СССР, Америка Қўшма Штатлари, Франция ва Буюк Британия ташқи ишлар министрлари Корея масаласи юзасидан, шунингдек Ҳинди-Хитой масаласи юзасидан бунга манфаатдор давлатларнинг иштироки блан 1954 йил 26 апрельда Жанвада СССР, Америка Қўшма Штатлари, Франция, Буюк Британия, Хитой Халқ Республикаси, Корея Халқ-Демократик Республикаси ва Берлин ахборотида айтиб ўтилган бошқа давлатлар вакилларининг кенгашини чақириш тўғрисида битимга келган эдилар.

Берлин кенгашида бўлган келишимга мувофиқ, СССР Ҳукумати Хитой Халқ Республикаси Ҳукуматига ва Корея Халқ-Демократик Республикаси Ҳукуматига мазкур кенгашда иштирок қилишга ва юқорида айтилган муддатда Жанвага Мухтор вакиллар юборишга чақириб, таклифнома юборди.

Хитой Халқ Республикаси Ҳукумати ва Корея Халқ-Демократик Республикаси Ҳукумати мазкур таклифномани қабул қилганликларини ва Жанва кенгашида қатнашишга рози эканликларини билдириб, жавоб бердилар. (ТАСС).

ХАЛҚАРО ДЕМОКРАТИК ХОТИН-ҚИЗЛАР ФЕДЕРАЦИЯСИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ БУТУН ДУН'Ё ХОТИН-ҚИЗЛАРИГА МУРОЖААТИ

БЕРЛИН, 3 март. (ТАСС). Халқаро демократик хотин-қизлар федерациясининг Ижроия комитети қуйидаги мурожаатни э'лон қилди:

Халқаро демократик хотин-қизлар федерациясининг Ижроия комитети бутун дун'ё хотин-қизларини табриклайди ва уларни бу йил Халқаро хотин-қизлар куни — 8 мартни ўз ҳуқуқларини, болаларнинг бахтини ва бутун дун'ёда тинчликни тўла равишда та'минлашга интилаётган барча хотин-қизлар дўстлиги ва ҳамжиҳатлигининг мисли кўрилмаган намойиши қилиб ўтказишга чақиради.

Ҳамма жойдаги хотин-қизлар битта умид блан яшамоқдалар. Улар ўз турмушларининг одамга муносиб бўлишини та'минлайдиган ҳамма яхшиликлардан фойдаланиш мумкин бўладиган тинч ва бахтиёр турмушни истайдилар. Улар шундай турмушни истайдиларки, токи барча одамлар келажакка қўрқмасдан, балки янада бахтлироқ кунлар келади деган умид ва ишонч блан қарай оладиган бўлсинлар.

Лекин ҳозир ҳамма хотин-қизлар, тўла ва бахтли ҳаёт кечираётган хотин-қизлар ҳам, қашшоқликка, ҳуқуқсизликка ва қувғинларга қарши курашаётган хотин-қизлар ҳам, ўзларининг эришган ғалабаларини сақлашга ва кенгайтиришга интилаётган хотин-қизлар ҳам ўзларининг ҳаётлари янги уруш хавфи остида қолаётганлигини биладилар.

Лекин биз ишонамизки, хотин-қизларнинг тинч ва бахтли турмушга интилишлари самарасиз орзу эмас. Биз ўзимиз интилаётган турмушга эга бўлишимиз мумкин, лекин бизлар ана шундай турмушга ўзимиз курашиб яхши ниятли барча кишилар блан бирликда эришмоғимиз лозим.

Халқаро хотин-қизлар куни — 8 мартда бутун дун'ё хотин-қизлари ўзларининг интилишларини кучли иродага, ўз иродаларини эса, ҳаракат бирлигига айлантиришга қат'ий бел боғлаганликларини намойиш қилиб кўрсатадилар.

Бутун дун'ё хотин-қизлари улуғ, қудратли кучдирки, бу куч, хотин-қизлар ўз сафларини тобора зичроқ қилиб жипслаштирганлари сари доимо ўсиб бормоқда.

Шу сабабли, бутун дун'ё хотин-қизлари, биз сизларни, ўз улуғ мақсадимизни қат'ият блан амалга оширишда бирлашишга чақирамиз, токи:

— ҳарбир хотиннинг оналик, меҳнат қилиш, гражданлик ҳуқуқларини тўла равишда та'минлайлик;

— бутун дун'ёда тинчлик бўлишига ва олиб борилаётган ҳамма урушларнинг тўхтатилишига эришайлик;

— ҳарбир халққа ўз турмушини ўзи хоҳлаганича танлаб олиш ва халқлар ўртасидаги барча ихтилофларнинг тинч йўл блан ҳал қилинишини талаб этиш ҳуқуқини та'минлайлик;

— зўр бериб қуролланишни тўхтатишни ҳамда атом қуролини ва одамларни кўплаб қирадиган бошқа хил қуролларни тақиқлашни талаб қилайлик;

— ҳозирги вақтда уруш тайёрлаш учун фойдаланилаётган ресурсларнинг одамларнинг кундалик ҳаётини яхшилашга сарф этилишини талаб қилайлик;

— дўстлик, тинчлик ва фаровонлик ҳаётини, инсониятнинг келажагига умид ва ишонч блан қараш ҳаётини қурайлик.

Бутун дун'ё хотин-қизлари, бу йилги Халқаро хотин-қизлар куни — 8 мартни турмушимизнинг шундай бир кунига айлантирайликки, бу кун бизни ҳарбир мамлакатдаги ҳарбир оила учун тинч, тўлиқ, эркин, бахтли турмуш бўлишини та'минлаш учун умумий курашимизга илҳомлантирсин.

БОЛГАРИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ VI С'ЕЗДИ ЁПИЛДИ

СОФИЯ, 3 март. (ТАСС). Болгария Коммунистик партиясининг VI с'езди ўз ишини тамомлади.

Бугунги мажлисда с'езд Болгария Халқ Республикасини ривожлантиришнинг 1953—1957 йиллардаги иккинчи бешйиллик плани бўйича директиваларни якдиллик блан тасдиқлади, шунингдек, Болгария Коммунистик партиясининг Уставига Марказий Комитет томонидан таклиф қилинган ўзгартишларни ма'қуллади.

С'езд партиянинг раҳбар органларини: 65 а'зо ва 32 кандидатдан иборат Марказий комитетни ҳамда Марказий ревизия комиссиясини сайлади.

Вилко Червенков якунловчи нутқ сўзлади.

Вилко Червенков с'езд ишларини якунлаб, с'езд қатнашчиларининг тўла равишда якдил бўлганликларини қайд қилиб ўтди. С'езд, — деди у, — партиянинг монолитлигини ва унинг марксизм-ленинизмга содиқлигини кўрсатучи ёрқин намойиш бўлди.

Вилко Червенков с'ездга ўз делегатларини, ёки с'ездга ўзларининг табрикномаларини юборган қардош коммунистик ва ишчи партияларга ташаккур билдирди ва Болгария коммунистлари Георгий Димитров васиятларига ҳамда ўзларининг интернационал бурчларига содиқ бўлиб қоладилар, деб ишонтирди.

Вилко Червенковнинг охирги сўзлари Болгария Коммунистик партияси ва Совет Иттифоқи Коммунистик партияси шарафига гулдурос овациялар блан кутиб олинди. С'езд делегатлари ўринларидан туриб, «Интернационал» айтдилар.

Март ойида заём тиражлари

Март ойида СССР давлат заёмлари юзасидан учта ютуқлар тиражи ўтказилади. Биринчи тираж 7 мартда Москвада — СССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш бешинчи давлат заёми юзасидан ўтказилади.

Бундан кейинги тираж 14 мартда Томск шаҳрида — СССР халқ хўжалигини тиклаш ва ривожлантириш тўртинчи давлат заёми юзасидан бўлади.

30 мартда Бокуда давлат уч процентли ички ютуқли заёми бўйича навбатдаги ютуқлар тиражи ўтказилади. (ТАСС).

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 5/III да **Туркия ҳақида ҳикоя,** 6/III да **Ҳамза.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 5/III да **Тараснинг оиласи,** 6/III да **Иван Сусанин.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 5/III да **Нурхон,** 6/III да **Офтобхон.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 5/III да **концерт.** Концертда: Ўзбекистон давлат филармониясининг симфоник оркестри, хор капелласи ва солистлар қатнашади. Дирижёрлар — **Мардон Насимов, Абдуқаҳҳор Султонов.** Программада: совет композиторлари, рус классикларининг асарлари, халқ қўшиқлари. Концерт кеч соат 8 да бошланади.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТР БИНОСИДА — 8/III да **концерт.** Концертда: Ўзбекистон давлат филармониясининг **ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестри,** дирижёрлар — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган сан'ат арбоби, Сталин мукофоти лауреати **А. И. Петросянц. Лола Султонова, Азима Муҳитова, Валентина Борисенко,** солистлардан СССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати **Ҳалима Носирова,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Камуна Исмоилова** ва бошқалар қатнашади. Концерт кеч соат 8 да бошланади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — янги программада цирк томошалари. **Хотин-қизлар — цирк сан'ати усталари.** Парадпролог — **«Совет хотин-қизлари».** К. Дороттининг оригинал аттракциони, Коллективнинг бадиий раҳбари — РСФСРда хизмат кўрсатган артист **З. Кох.** Томоша кеч соат 8 да бошланади. Касса эрталаб соат 11 дан очилади.

«ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» кинотеатрларида — **Сталинград жанги** (1-нчи серия).

ЎЗБЕКИСТОН ССР
МОЛИЯ МИНИСТРЛИГИ
корхона, муассаса ва ташкилотларнинг раҳбарлари ва бухгалтерларига билдирадики,
1954 йил 1 январьдан бошлаб
ИШЧИ ВА ХИЗМАТЧИЛАРНИНГ СОЛИҚ СОЛИНМАЙДИГАН МИНИМУМ БЎЙИЧА ДАРОМАД СОЛИҒИ СОЛИНМАЙДИГАН ИШ ҲАҚИ,
шунингдек, эрлари Ватан уруши фронтларида ҳалок бўлган ёки бедарак йўқолган
БЕВАЛАР
СССРнинг бўйдоқ, ёлғиз ва оила а'золари кам гражданларига солинадиган солиқдан озод қилинади
Юқорида кўрсатилган гражданлардан 1954 йил январь ойидан бошлаб ушланган мазкур солиқ уларга қайтариб берилиши лозим.

К. Е. Ворошилов номли
«ТАШСЕЛЬМАШ» ЗАВОДИГА
металларни механик усулда ишлаш, темирчилик-пресс, сварка ва гальвани ишларига доир технологлар, металларни темирчилик-пресс ва механик усулда ишлаш ускуналарининг проектини тузучи конструкторлар
КЕРАК
Меҳнат ҳақи ўзаро келишилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 157, Пропаганда бўлими — 135, Совет қурилиши бўлими — 157, Маданият бўлими — 135, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 135, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 50, Хатлар бўлими — 137, Секретариат — 34048, э'лонлар бўлими — 38142.

Р 01659 «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1282.